

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

REC'D JAN 21 1975

V I E N Y B Ė

Oldest Lithuanian Newspaper in the World - Founded 1886

89 M. 1 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1975 M. SAUSIO (JANUARY) 10 D.

Telephone
APplegate 7-7257

30 CENTU

Žiema Vilniaus senamiestyje.

Nauji rinkimų įstatymai

Washingtonas. - Nuo sausio 1 d. Amerikoje pradėjo veikti rinkimų agitacijos nauji įstatymai, kuriuos naujasis kongresas dar gali bandyti pakeisti.

Naujasis rinkimų įstatymas leidžia prezidento rinkimus finansuoti mokesčių mokėtojų pinigais ir nustato, kiek kandidatai gali daugiausia išleisti bei kiek aukotojai gali daugiausia aukoti.

Federalinė Rinkimų komisija prižiūrės, kad naujasis įstatymas būtų vykdomas.

Kandidatai į prezidento vietą demokratų ir republikonų partijose

galės gauti iki 20 milijonų dolerių rinkimų išlaidoms. Abiejų konvencijos galės gauti po 2 milijonus dolerių.

Senatorius James Buckley ir buvęs sen. Eugene McCarthy kreipėsi į teismą, skųsdamiesi, kad įstatymas yra palankus tik demokratams ir republikonams, o mažesnės partijos diskriminuojamos.

Kandidatai į kongresą negalės priimti aukų didesnių kaip \$100 ir turės pranešti, iš kur pinigai gauti ir kam išleisti. Šiam įstatymui praversti daug prisidėjo ir Watergate byloje paaikškę nelegalūs pinigų rinkimai.

Kas naujo Lietuvoje?

STATOMAS KAROLINIŠKIŲ TV BOKŠTAS VILNIUJE

Naujame Karoliniškių - Vilniaus gyvenamam rajone vyksta nauja sparti statyba - kasdien auga aukščiausio Lietuvos pastato - Vilniaus TV bokšto sienos.

Reporteris Juozas Levickas, pasikalbėjęs su Ryšių ministru Kostu Onaičiu, pateikia šiuos, net ir new-yorkietį stebinančius duomenis. Iš bokšto vienu metu bus transliuojamos keturios TV ir keturios radijo programos. Siųstuvų galingumas žymiai sustiprėsias, prisitaikant prie spalvotosios televizijos ir stereo radijo reikalavimų.

Vilniaus programos bus tada gerai matomos 100 km. spinduliu. Kad Vilniaus programos pasiektų visą respubliką, kituose miestuose statomi papildomi retransliaciniai bokštai.

Ministras Onaitis pranešė, kad spalvotoji televizija bus pradėta transliuoti dar prieš bokšto pabaigimą, gal net prasidės prieš 1975 m. liepos 19-20 dienomis Vilniuje vykiančią Dainų šventę. Spalvotosios transliacijos įrengimai jau atkeliavę iš didžiosios Šiaulių televizijos gamyklos ir šiuo metu bandomi.

TV bokštą suprojektavo šios srities specialistas arch. V. Obydov, o šalia statomo tarnybos korpusą - Karoliniškių autorius vilnietis archi-

Naujas TV bokštas [maketas]

tektas K. Balėnas. Bokštas visgi būsiąs žemesnis už Maskvos TV bokštą, kuris esąs pusės kilometro aukščio. Pats bokštas būsiąs 190 metrų, o antenos sieksiančios dar aukščiau. 170 metrų aukštyje bokšte būsianti įrengta platforma su 40 vietų kavine. Taip pat radijo telefono stotis. Bus naudojami greitaeigiai keltuvai.

Darbai vyksta trimis pamainomis. Bendras TV ūgis būsiąs 326 metrų (776 pėdų) aukščio. Aplink TV bokštą drieksis gražiosios Karoliniškės - naujame mieste gyvens apie 43,000 vilniečių.

Lietuvos Ateistų muziejus kviečia į talką

Lietuvos Ateistų Muziejus kreipėsi į Amerikos lietuvius, prašydamas talkos, suteikiant informaciją apie Amerikos lietuvių laisvamanių-ateistų kovą su religiniais prietarais, klerikalizmu. A. Martinonis, Ateistų Muziejaus direktoriaus pavaduotojas, savo laiške Amerikos lietuvių spaudai toliau taip rašo: "Lygiagrečiai prašome Jus tarpininkauti, pagal galimybę - paskelbkite, kad LTSR Ateistų Muziejus būtų labai dėkingas, jei jam būtų prisiūsta išlikę seni JAV-se leisti ateistų leidiniai, knygos, žurnalai, laikraščiai. Gal kas turi nuotraukų iš Amerikos lietuvių laisvamanių susirinkimų, pasitarimų ateistinės minties reikalu?"

"Mūsų Muziejus", rašo toliau laiške, "labai pasigenda foto iš dabartinės katalikų bažnyčios modernizacijos, daiktinių eksponatų apie šventenybių reklamą (pav. pieštukai, kortos su šventųjų atvaizdais, įvairūs

reklaminiai bažnyčios parengimų, kaip bingo, leidiniai ir kiti bandymai taikstyti su gyvenimo kaita".

Ateistų Muziejus randasi Vilniuje, Pilies, dabar Gorkio 74.

Pasvalyje, baigiamas montuoti pastatas, liejami pamatai, montuojamos katilinės, tiesiamas vandentiekis, vedamas naujas kelias.

Statoma didžiausia sūrinė Lietuvoje. Per dieną perdirbs 80 tonų pieno, per metus patieks 2,300 tonų sūrių, 570 tonų sviesto ir 274 tonas pieno cukraus.

755 tūkstančiai rublių ir 4 hektarai žemės skiriama vien vandens valymo statybai.

Į Havanos mokyklas iškeliavo Panevėžio baldų fabriko mokykliniai baldai. Jie pagaminti iš kietmedžio ir padengti matiniu laku.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Pankstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ co-owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waivada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas; English Editor Demie Jonaitis; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalarorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. EDITORIAL and ADMINISTRATIVE OFFICES at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Į naujuosius 1975-uosius metus Amerikos lietuviai ižengia tuo pačiu iškiliu sapnu, kurį prieš 35 metus tuometinis Amerikos prezidentas Roosevelt vaizdavo tautinės vienybės pagrindu sudarytajai senųjų Amerikos lietuvių Tarybos delegacijai, pareikšdamas, kad Lietuvos nepriklausomybės netekimas tai tik laikinas iš istorijos lapų jos išbraukimas, ir ji netrukus sugrįšianti.

Prabėgę nykaus laukimo metai gana ilgas tarpsnys. Kas žino, gal būt, teks dar ilgėliau palaukti?

Nerimaujančio laukimo valandomis Amerikos lietuviai vyriškai elgtusi, jei įsisavintų šiek tiek pakeitę dailininko Vytauto K. Jonyno žodžius: "Nebijau numirti, belaukdamas, bet bijau numirti Lietuvai". Iš tikrųjų, kas būtų, jei Amerikos lietuvių širdyse Lietuva išdiltų?

Liūdna, bet tikra, kad Maskvos letena, šiandien, atrodo, yra tokia pat stipri Lietuvoje (ir visoje rytų Europoje), kaip buvo prieš 30 metų. Tokiu būdu, sunku tikėtis, kad 1975-ieji metai iškūns Rooseveltto vaizduotajai sapną.

Laimingesnio istorijos posūkio belaukdami, Amerikos lietuviai sveikai politiniai gyventų, jei niekad nė žodeliu netikėtų Maskvos didrusių komunistų pažadams, bet nuoširdžiai atsidėtų vien lietuviams Lietuvoje, su kuriais privalėtų visais imanomais būdais palaikyti ir siekti palaikyti dar glaudesnius santykius, kurių drausti ar varžyti - būtų didžiausia neatsakomybė tuščiagalvystė! Jei dabartinėje Lietuvoje pastebėtumėm, kad mums atrodytų priešiški komisarai, turėtumėm prisiminti, kad niekas mūsų nelaimėjo, atsukdamas priešui nugarą.

Gaila, kad ir 1975 metais Amerikos lietuviai, atrodo, neturės vieno tvirto balso, kuris Washingtone ir kitur kalbėtų visų lietuvių balsu, vietoje tų trijų dūdų, kurios dabar dūduoja. Veiksniai, nežiūrint įvairių nuobodžių nuo 1950 konferencijų, atrodo, po šenovėi tebegyvens nuotaika:

Su broliu Jurgis tada sutars,
Kai Paskutinio Teismo dieną Viešpats jį subars.

Priimant Naujiesiems Metams "rezoliucijas", vienas pagrindinių ryžtų išlaikyti Amerikoje lietuvių kuo ilgiausiai, būtų sudaryti rimtą finansinę paramą mūsų senesniems laikraščiams, kurie per ilgus gyvenimo metus nuolat skatino amerikiečius būti lietuviams ir nepamiršti lietuviškų reikalų. Pavyzdžiui, seniausias pasaulyje lietuvių laikraštis Vienybė, kuriam per 88 metus bendradarbiavo veik visi žinomesni veikėjai, kai naują rinkimo mašiną nusipirko, reikalingas stiprios finansinės paramos. Bet... Ar sulauks

Gal būt bus, kaip anų laikų Vienybės bendradarbis dr. Vincas Pietaris, gyvendamas tolimame nuo Lietuvos Ustiužnos mieste, Rusijoje, kitam Vienybės bendradarbiui, dr. Jonui Basanavičiui, gyvenusiam taip pat toli nuo Lietuvos, Bulgarijos Lom Palankoje 1900, spalio 25 rašė:

"Tokia jau mūsų dalis! Sveikata ir galva guldome už numylėtą Lietuvą, toli nuo jos gyvendami, ir, kaip paukšteliai, liūdime svetimos šalyse, laukdami giedrios dienos. O jos kaip nėra, taip nėra!" Kitu laišku Dr. Pietaris rašė: "Gaila labai, jog tarp lietuvių nėra žmogaus, gana turtingo, kuris galėtų kelias dešimtis tūkstančių išmest dėl abelno gero".

Ir naujiems metams tenka priminti, kas buvo priminta pernai ir kitada: darydami testamentus, palikite dalį mūsų spaudos tolimesnei gyvybei.

JONAS VALAITIS

Tebunie 1975-ieji geresni!

1974-ieji metai lietuvių išeivijai buvo gyvi, bet nebuvo per daug visiems geri. Perdaug iškeliavo į amžinastį. Spauda neteko skaitytojų, organizacijos veikėjų, radijas klausytojų, įvairios istaigos darbininkų. Jų gretoms papildyti jaunimo dar nepakankami išsuauginome. Kaip taip vadinamasis technikoje išsivystęs pasaulis šiandien kenčia įvairius neteklius, ypač negaudamas kiek nori naftos iš technikoje atsilikusių kraštų, taip lietuviškasis pasaulis 1975-aisiais metais pradės stigti organizacijoms, jaunesnių veikėjų, pirmininkų, sekretorių ir kitokių pareigūnų. Norint savąsias organizacijas ir spaudą palaikyti toje pačioje dar gyvoje lygmėje, dar pajėgiantis dirbti, 1975-čiais metais pats laikas savo suglausti ir daugiau vienas kitam talkinti, ieškoti kelių, kurie mus jungia, o ne kurie mus skiria.

Blogiausia, 1974-aisiais metais - skilo Lietuvių Bendruomenė. Tai susilpnino bendruomenininkų veiklą ne tik JAV, bet pribloškė bendruomenininkus visame pasaulyje. Laimė, kad senosios kartos organizacijų skilimai paskutiniai įvyko prieš 45-erius metus. Tai buvo taip pat Chicagoje, kai nuo S. L. A. atskilo grupė lietuvių ir susiorganizavo Lietuvių Darbininkų Susivienijimą. Atrodo, kad naujausieji imigrantai dar nepasimokė iš senųjų ateivių, paminėję imigracijos 25-erius metus, dar nepatyrė, kad skaldymasis juos labai susilpnino, kas jų veikloje atsilieps 1975-aisiais metais.

Senieji Amerikos Lietuvių susivienijimai, dukart skilę, dabar tebesilauko labai korektiškai. Jų žmonės, negalėję veikti drauge, skilę, veikia atskirai, vieni kitų neniekina, vieni kitiems tik padeda. Taigi, jiems galima pranašauti laimingus 1975-uosius.

1974 metais gyvenimą pagyvino suvažiavimai. Jų įvyko keli dideli Boston, Mass. įvyko du - Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 58-asis Seimas ir VLIKo suvažiavimas. Chicagoje įvyko Amerikos Lietuvių Tarybos sušauktasis 8-asis Amerikos Lietuvių Suvažiavimas. Pittsburgh, Pa. įvyko Lietuvių Darbininkų Susivienijimo Seimas. Visi šie suvažiavimai priėmė eilę nutarimų ir juos paskelbė. Nutarimai išjudino ir tebejudina ir vienų ir kitų veikėjus. Veikla pagyvėjo. Organizacijos gauna naujų narių.

Lietuvių Fondas 1974 m. pasiekė milijono dolerių. Bet pasaulinė infliacija paveikė ir jį. Nuostoliai, kuriuos tenka padengti 1975-aisiais metais iš

gaunamų santaupų nuošimčių, sumažina paramą Fondo vadovybės pasirinktiesiems sušelpiti.

Daug lietuvių, sulaukę ilgo amžiaus, stipriai parėmė savo spaudą. Kai kurie spaudai ir organizacijoms paskyrė palikimų. Jie padės organizacijoms ir spaudai ilgiau išsilaikyti. Šiandien visoms organizacijoms ir visai spaudai nemažos paramos tikrai labai reikia!

Ryšiai su Lietuva pagerėjo. Patikrintomis žiniomis, pernai Lietuvą lankė virš 4,000 turistų lietuvių, daugiausia iš Jungtinių Valstijų. Reiškia, dar kartą įrodyta, kad kraujas stipresnis už vandenį. Nežiūrint kiek propagandos prieš dabartinę Lietuvą dalis mūsų spaudos skleidė, ir kai kurie radijo vedėjai (kurie šiandien naudojasi, išimtinai, lietuvoj gaminta muzika ir dainomis) ir organizacijų vadovybės mėgino atkalbinti lietuvius nesantykiauti su "Okupuota Lietuva", vistiek lietuvių, gyvenančių už Lietuvos ribų, nors tėvų ar savo gimtinę lankyti, auga. Taigi, "ryšinininkų su Lietuva santykiauti" padidėjo.

Kai kurie jų labai stengdamiesi ir norinčiuosius pakelianti kaip nors nuo vykimo į Lietuvą atkalbinti, ruošia net keliones po visą pasaulį, kad tik nevyktų į Lietuvą... Aišku, gražu pakelianti, pamatyti ir įvairius kitus kraštus, kai ko pasimokyti ir juos pamokyti. Estų priežodis sako, kad ir per kambarį perėjęs daugiau sužinai, negu tik sėdėdamas... Bet meilė tėvų žemei, lieka meile tėvų žemei, kaip sūnaus ar dukros meilė motinai... Lietuvą lankyti lietuviui vistiek yra mieliausia, o ta proga, gali ir kitur pakelianti, kas praktiškai ir vyksta.

1975-aisiais metais liepos 19-20 Lietuvoje įvyks 5-oji Dainų Šventė. Turizmo agentūros jau dabar išpėja, kad Vilniuje viešbučiai tam laikotarpiui baigiami rezervuoti.

Jaunimas, tas mūsų mielas jaunimas, kurio mes taip trokštame savo organizacijose turėti! Pernai jau 20 išeivijos jaunuolių lankė lituanistikos kursus Vilniuje, ir jais susižavėjo. Dalis išeivijos spaudos, kuri buvo tokiems kursams nepalanki ir rašė net kursais nepasitenkinusių "pasi-kalbėjimus", tokius šmeižtus buvo priversta atšaukti, kai ją prispaudė stipriais faktais tos spaudos rėmėjai, kursų lankę patys jaunuoliai! Jie Lietuvoje sulietuvėjo, pasitobulino lietuvių kalboje, pasijuto lietuviškai kalbėti, bet ir galvoti!

Tęsinys 12 psl.

Vienybė, 1975 m. sausio 10 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Amerikiečių lenkų Polish American Congress atlieka tuos pačius darbus, kuriuos lietuviams atlieka ALTA, o siekia atlikti Bendruomenė.

Kongresą lenkai susiorganizavo 1944 geg. 30. Šių metų suvažiavime Buffalo, N. Y. iš įvairių lenkiškų draugijų dalyvavo virš 2,000 delegatų. Savo įstatuose lenkai įrašė "vengti visuomeniniai draugingų santykių su komunistinės Lenkijos atstovais, o kelionių, turizmo, biznio apyvartos ir švietimo atvejais oficialiai santykiuoti tik tiek, kiek būtina ir neišvengtina". Prezidentas Mazewskis savo kalboje pabrėžė: "Tikslu išlaikyti tautinę vienybę ir pagreitinti mūsų tikslų pasiekimą, virš visko visomis jėgomis privalome ginti teisę kiekvienam lenkui turėti savo nuomonę".

Iš Tarybų S-gos statistikų patiriame, kad vidutinis uždarbis Tar. S-goj šiuo metu esąs 140 rublių mėnesiui, kurių 23 atskaitomi kaip "income tax". Žemiausias uždarbis esąs 70 rublių, nuo kurio pajaminio mokesčio neimama. Tokiu būdu, Sovietijoje vyras ir moteris yra gyvenimo verčiami eiti dirbti ir parsineša namo apie 350 amerikoniškus dolerius per mėnesį.

Akiračiai skelbia pasikalbėjimą su Belgijoje gyvenančiu rašytoju Eduardu Cinzu, kuris šiemet lankėsi Lietuvoje. Dėl santykių šis pareiškė: "Apie plataus masto bei abipusiai laisvą kultūrinį bendradarbiavimą (?) nereikėtų nei svajoti, nes neįmanoma. Tačiau reikėtų skatinti grupių išvykas bei jaunimo viešnages Lietuvoje ir rengti vaikams stovyklas Palangoje".

Skotijoje einas Išeivių Draugas mini 60 metų savo gyvenimo sukaktį.

Pirmas laikraštis Skotijoje buvo 1899 m. Vaidelytė, kurią leido ir redagavo Jonas Montvila, vėliau persikraustęs į Ameriką. Skotijos Bellshire 1905-1906 ėjo Laikas, kurio spaustuve nupirko Socialistų sąjunga ir iki 1922 metų leido Rankpelnį. Jį 1907-1908 redagavo, vėliau amerikiečiu tapęs, Kleofas Jurgelionis, o 1914-1916 m. Vincas Kapsukas. Londone 28-uosius metus eina Europos Lietuvis, kuris gyvenimą pradėjo vardu Britanijos Lietuvis.

Eastern Michigan universitetas pakėlė Leoną Sabaliūną pilnu politinių mokslų profesorium. Jis yra parašęs anglų kalba Lithuania in Crisis, kurią Indiana universitetas išleido 1971 m.

Darant mūsų veiksmų 1974 metų veiklos apžvalgą, į mintį ateina Antano Gustaičio Saulės Šermenyse žodžiai: "Didūs, dideli, didieji. . . būvę žvirbliai, dabar arai: visi laimingi, visiems gerai!"

Vienybė, 1975 m. sausio 10 d.

h 01 oizusa m 2591 adyaci 7

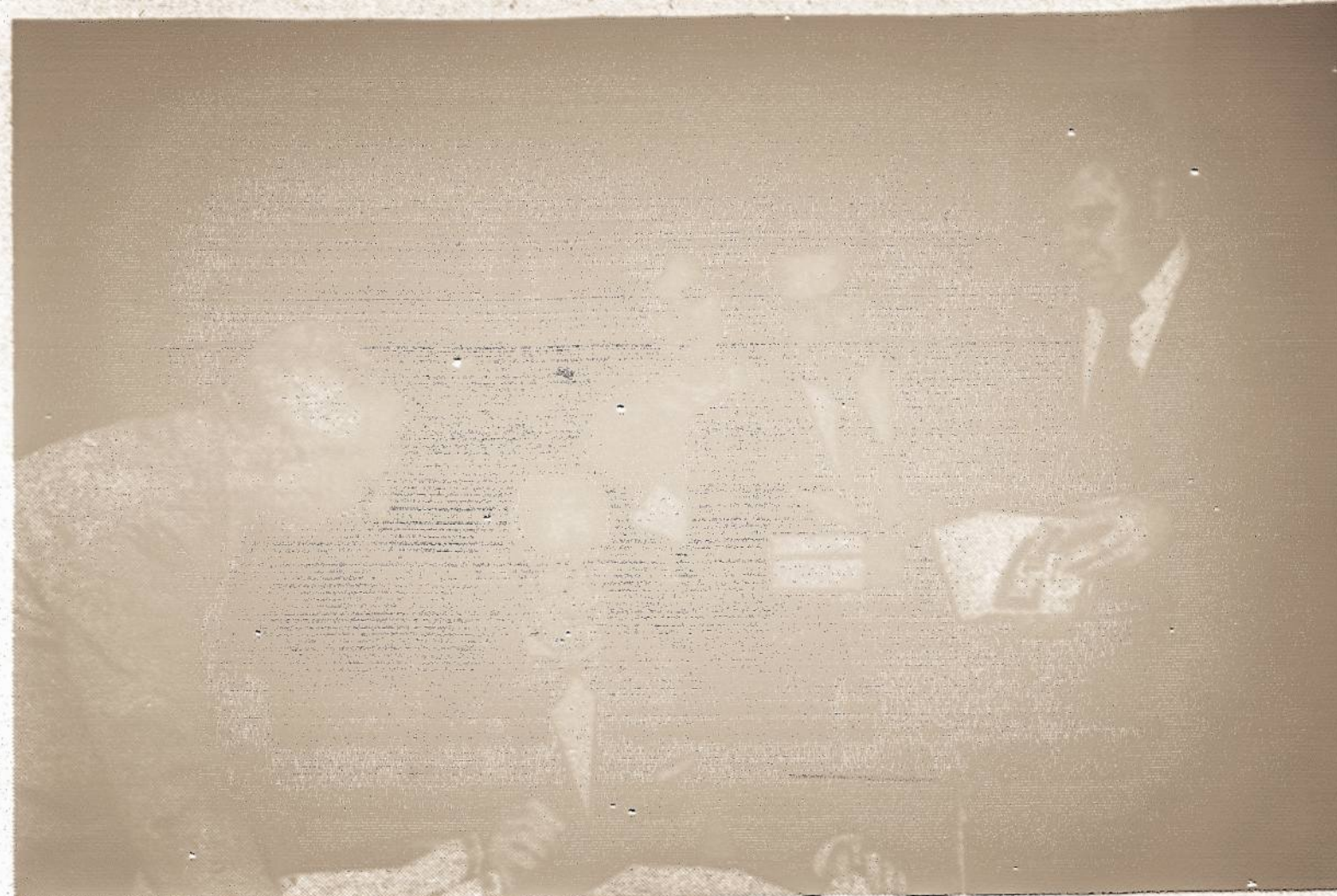
Nepriklausomos Lietuvos seime būdavo ir linksmy valandų. Prisimintas prelatas M. Krupavičius, kuris atsinešęs P. Mašiotą naujos laidos Abėcėlę. Seimo atstovams rodė išplėštą iš jos puslapį su bitės atvaizdu ir pakartotinu skiemeniu "bi-bi". Prelatui tai atrodė brukimas į vaikučių sąžinę "negeistinių" žodžių ir "jaunimo tvirkinimas".

Kultūros Barų žurnalas Vilniuje prisiminė kompozitorių Stasį Šimkų, kurio nuopelnai Amerikos lietuviams dideli, ypač kuomet Vienybės bendrovės direktorius Ksaveras Strumskis leido daug jo kompozicijų. Žurnalas pasakoja:

"Pirmasis žmogus, kuris ilgiems metams davė toną Klaipėdos Muzikos konservatorijai buvo jos įkūrėjas Stasys Šimkus: nerami siela, veržlus ir sumanus vyras. Studijavo Varšuvoje, Peterburge, Lėipzige, dirbo Amerikos lietuvių tarpe, jiems leisdamas žurnalą Muzika, o grįžęs į Lietuvą 1920 pradėjo puikią muzikinę veiklą. Jo 1923 įsteigtos Klaipėdoje konservatorijos mokiniai jau 1925 metų pavasarį davė simfoninį koncertą, kuriuo aplankė Šiaulius, Panėvėžį, Alytų ir Tauragę. Deja, 'Kauno ponai' konservatoriją 1930 likvidavo, bet ji vėl atsikūrė 1937".

Kun. Aleksandras Burba, kuris buvo vyraujanti įtaka Vienybės redakcijai 1889-1897 laikotarpiu, galiausiai susilaukė atnaujinimo savo paminklui Plymouth, Pa. kapinėse. Šv. Kazimiero parapijos klebonas prelatas Vincas J. Pakutka paminklą atnaujino ir apdailino tą kapinių dalį.

Tarybinėje Gudijoje gyvena 9 tūkstančiai lietuvių, o Ukrainoje - 11 tūkstančių. Karaliaučiaus krašte jau, sakoma, gyvena net 25 tūks-

Rašytojas V. Alantas parašė "Sventaragis" II-rą tomą. Knygos pristatymas įvyko Clevelande. Čia rašytojas duoda autografus Mackevičiui, Bridžiui, Kaklauskui ir Laurinaitienei. V. Bacevičiaus nuotr.

tančiai. Latvijoje gyvena apie 40 tūkstančių. Apie 6 tūkstančiai gyvena lenkų globoje Seinų-Suvalkų apskrityse. Jie laimingesni, nes turi savas mokyklas ir laikraščius, tik lenkų dvasiškija, po senovei, neleidžia lietuviškų pamaldų. Lietuviai Gudijoje, Ukrainoje ir Karaliaučiaus srityje neturi nei savo mokyklų, nei laikraščių.

Laikraščio Nepriklausoma Lietuva leidėjai Kanados Montrealyje atsišaukė į visuomenę, prašydami sukelti \$20,000 naujo kapitalo, nes laikraštis gyvena finansinius sunkumus. Vedėjas Juozas Paukštaitis sako, mūsų visuomenėje vis dar nėra tos "vienybės", kurios troško Juozas Paukštys, 1886 metais įkūręs Vienybę Lietuvninkų.

Fullbright-Hays stipendijoms užsienyje skirti komisija paskyrė 806, jų tarpe dvylika studijuoti Lenkijos universitetuose lenkų kalbą ir literatūrą. Stipendininkų, be lenkų kilmės, esama ir amerikiečių. Amerikos lietuvių, rodos, dar nėra vienas nėra tų stipendijų prašęs, nei gavęs.

Naujosios Anglijos Lietuvos Vyčių apskritis suruošė mišias už Lietuvą per televizijos stotį 7. Atnašavo Brockton, Mass. klebonas kun. Petras Šakalys, giedojo prof. Gaidelio vedamas choras.

Cleveland, Ohio, universiteto grupė tyrėjų skelbia, kad lietuvių kilmės gyventojų mieste šiuo metu esama apie 14,000, žydų 73,000, italų 62,000, lenkų 61,500. Latvių esama apie 1,500, o estų 500.

Dr. Algirdas Budreckis, pasiremdamas šaltiniais, nuodugnai "sudilina" kai kurių mūsų nedakepusių istorikų iš Simano Daukanto pasiimtą pasaką, būk 1688 nemaža baudžiauninkų iš Lietuvos (Žemaitijos?) pabėgo pas Kuršių Hercogą Jokubą, kuris juos vėliau apgyvendino Tobago saloje, Karibų jūros srityje, o anglai vėliau nusigabeno į New Yorką. Viena, dokumentai neįrodo didelio lietuvių baudžiauninkų bėgimo pas Jokubą, antra, pats Jokubas mirė 1682 m., todėl lietuvių Tobagoje apgyvendinti 1688 metais negalėjo.

VLIKO Seimo bankete Boston, Mass. priimamas Simas Kudirka. Dalyvių tarpe matomi: St. Griganavičius, dr. Algirdas Budreckis, O. Ivaškiene, D. Averka, Simas Kudirka, Aleksandras Chaplikas, F. Zaleskis ir kt.

LIETUVIAI AMERIKOJE IR PASAULYJE

Čiurlionių Naujųjų Metų sutikimas Clevelando naujuose Lietuvos namų patalpose! Iš deš. į kairę, muz. A. Mikulskis, A. Laikūnas ir jų žmonos.

Clevelando L. B. Naujųjų Metų sutikime. Iš k. į deš. V. Šmiolis, Butrimaičiai, Janavičiai, Januškis ir Čyrienė. V. Bacevičiaus nuotr.

TRUMPAI IŠ VISUR

JANINOS NARŪNĖS NAUJA PASAKA

Janina Narūnė-Narutavičienė iš Floridos neseniai išleido naują pasaką Rūtėlės Aitvaras, kurią iliustravo Zita Sodeikienė Chicagoje. Simpatiška lietuvių kalba knygelė vaikams. Tai autorės 16-asis leidinys.

— Vincer Jonuškaitė-Zaunienei gyvenančiai Santa Barbara, mieste, Californijoje Los Angeles L. M. Federacijų klubas ruošia pagerbimą, vasario 2 d., 12,30 v. p. p. Michaels restorane, 4500 Los Feliz Blor., arti lietuvių parapijos.

Dalia Juknevičiūtė, Detroito žymi visuomenininkė ir aktorė sunkiai serga. Ji yra liginėje dr. V. Vaitkevičiaus rūpestingoje priežiūroje.

CLEVELAND, OHIO

Didžiausias laikraštis Cleveland, Ohio Plain Dealer gruodžio 26 svarstė etninių grupių spaudos likimą

Lietuvius atstovavo Dirvos redaktorius Vytautas Gedgaudas. Jis nusi-skundė: Dirva tebeturinti 4,000 skaitytojų, būdama 60 metų, "jaunosios generacijos, nelabai skaitoma". Neskaitymo priežasčių nei red. Gedgaudas, nei Cleveland Press nesvarsto.

Šv. Petro bazilikoje, Vatikane, Romoje, Lietuvių koplyčios durys dažniausiai būna užrakintos. Vienas kitas sargas, lankytojų paprašytas, atrakina, tačiau pasitaiko ir tokių sargų, kurie į lietuvių pageidavimus nekreipia dėmesio, nors ten pat sėdi. Lenkų maldininkai bei jų palydovai aiškina, kad tai "Matki Boskiej Ostbramskiej" koplyčia.

"Villa Lituania" patalpose Romoje, šiuo metu gyvena žydų kilmės Hiršas Matulevičius, vedęs lietuvaite ir turįs dukrelę. Ketverius metus jis kalėjo Liepojos kalėjime už tai, kad norėjo išvažiuoti į Izraelį.

IŠRINKTA NAUJA KLUBO VALDYBA

Gruodžio 15 Hartford, Conn. L. A. P. klubo metiniame susirinkime išrinkta nauja klubo valdyba ir Direktorių Taryba (Board of Directors).

Kadangi klubo pirmininkas Joseph Thomas sirgo, tai susirinkimui praveisti buvo pakviestas Lionginas Kapeckas, kuris susirinkimą pravedė labai sklandžiai. (L. Kapeckas daug kartų yra buvęs L. A. P. Klubo vice-pirmininkas).

Po keletu eilinių punktų, kurie apsvarstyti ir priimti, buvo valdybos ir Direktorių Tarybos rinkimai. Į L. A. P. klubo valdybą slaptu balsavimu išrinkti: Stasys Baltauskas - pirmininkas, Stepas Zabulis - vice-pirmininkas, Algirdas Špakauskas - sekretorius, Vincas Juralis - išdinininkas, Juozas Thomas - finansų sekretorius, Stasys Šrupšas, jr., ir Thomas Sadauskas - finansų globėjai; Antanas Našlėnas, Stasys Šrupšas, sjr., O. Pranas Klimas - teisėjas.

Į Direktorių Tarybą (Board of

Directors) iš 14 kandidatų, pagal balsų daugumą, išrinkti 8 direktoriai: Antanas Mazalas, Alfonsas Dziakas, Vytenis Nenortas, Pranas Klimas, Juozas Belazaras, Antanas Stanulis, Petras Simanauskas, Romas Grajauskas; kandidatais lieka: Algirdas Jasinskas, Antanas Našlėnas, Juozas Andriulionis ir Antanas Ramanauskas.

Iš 200 rinkimuose dalyvavo 87 nariai. Balsus skaitė išrinkta komisija: Jurgis Kirkutis, Juozas Balčiūnas, Stasys Šrupšas, sjr., ir Antanas Grigas.

Po rinkimų ir susirinkimo naujasis Klubo pirmininkas Stasys Baltauskas savo lėšomis klubo valdybos ir Direktorių Tarybos nariams surengė puikią vakarienę, kurioje pasakyta naujajai Klubo administracijai daug gražių linkėjimų.

Reikia pažymėti, kad į klubą paskutiniu metu įstoja per dešimt naujų narių, ypač jaunimo, į kuriuos dedama daug vilčių.

CHORO KALĖDŲ VAKARIENĖ

Kaip kasmet, taip ir šiemet New Britaino Šv. Andriejaus lietuvių parapijos choras surengė Kalėdų Vakarienę (Christmas Party), kuri praėjo labai puikiai. Dalyvavo choristai, keletas svečių ir abu klebonai: kun. Edvardas Gradeckas ir kun. Jonas Rikteraitis.

Besirenkantieji buvo vaišunami smulkiais užkandžiais ir gėrimais, o po valandos, 8 val. vak., prasidėjo vakarienė. Valgius palaimino kun. E. Gradeckas. Maistas buvo puikus, nes be mėsinių valgių, buvo daug prieškoniu - daržovių priedų.

Baigiant valgyti, pasakyta daug gražių kalbų, ypač choro adresu. Pasirodo, kad choras, ir muz. Jonui Beinoriui išvykus, pasiliko ir stovi gerame lygyje. Matyt, pasėta gera sėkla. Daug komplimentų susilaukė ir choro naujasis dirigentas Robertas Kelly. Jis yra baigęs Hartfordo universitete muziką ir dirigavimą. Na, o

ir vargonininkė Elzbieta Liudžiuvienė gerai išsilavinus muzikoje, gerai valdo vargonus ir turi gražų balsą.

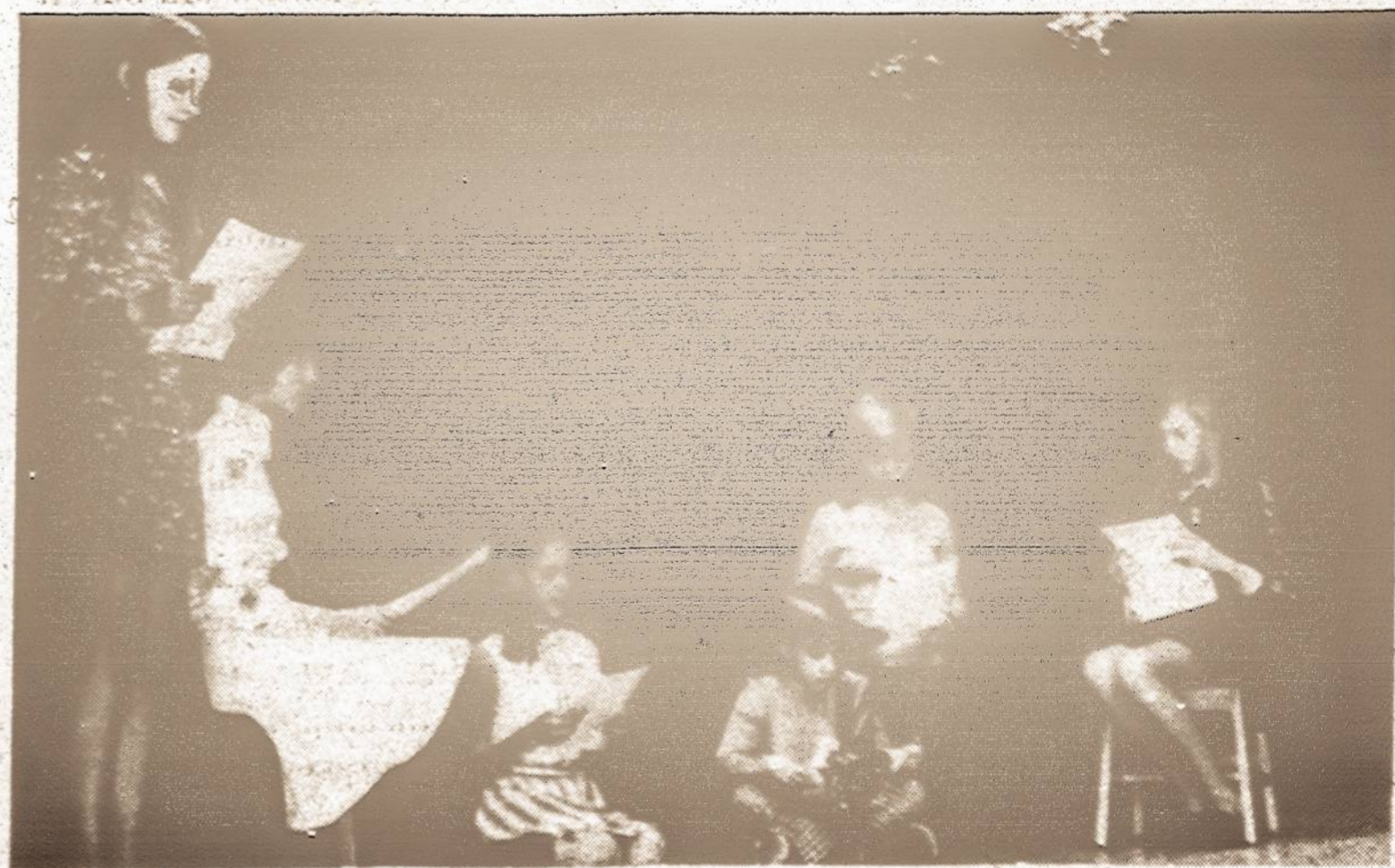
Kitose kalbose palinkėta vieni kitiems kalėdinių ir naujametinių gėrybių, ypač sveikatos. Labai gražiai savo kalba "pašposavo" Elzbieta Liudžiuvienė. Ji, paliesdama kai kuriuos asmenis, jų charakterį ar veiksmus, savo jumoru publika pajukino.

Mrs. Kelly pašoko taip vadinamą "oriental" - rytietiškų šokių - tai baletu su akrobatika. Ji šokiams pajavairinti pasikvietė iš dalyvių ir trejetą vyrų.

Paskui buvo parodyta iš choro gyvenimo ir jo veiklos skaidrių. Programą pravedė choro seniūnas Richardas Plukas.

Pabaigai choro dalyviai ir svečiai apdovanoti kalėdinėmis dovanėlomis.

JONAS BERNOTAS

Clevelando vysk. Valančiaus Lituanistinės mokyklos vaikų eglutė ir vaikų pasirodymas.

V. Bacevičiaus nuotraukos

Vienybė, 1975 m. sausio 10 d.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

VYT. ZALATORIUS LIETUVOJE

V. Zalatorius, Vieniybės red. kolektyvo narys, prieš Naujuosius Metus buvo išvykęs Lietuvon, kur ilgesnį laiką domėjosi jos kultūriniu gyvenimu. Sugrįžęs, be abejo, aprašys savo išpūdžius Vieniybėje.

Anksčiau jis plačiai reiškėsi Cicero ir Chicagos lietuviškoje veikloje, būdamas LB Cicero apyl. pirmininku, LB Vid. Vakarų apyg. valdybos nariu ir kt. Dabar, persikėles iš Cicero į kaimyninį Berwyną, jis mažiau matomas lietuvių tarpe.

Naujasis pabėgėlis iš Lietuvos Jonas Stankevičius.

Skaitykla ir krautuvėle

Chicagos Jaunimo Centro patalpoje, budėtojo kambaryje, pradėjo veikti skaitykla. Prie jos įrengimo prisidėjo Karaliūnai iš Cicero (aukojo 500 dol.) ir Mažeikai (200 dol.). Krautuvėle, kuri pradėjo veikti gruodžio 15 d. yra šalia kavinės. Jai vadovauja studentė Vita Polikaitytė.

L. Šulas-Šulaitis - medicinos daktaras

Magdalenos ir Prano Šulaičių-Šulų sūnus - Leonas Vienos universitete Austrijoje gavo medicinos daktaro laipsnį. Jis dar kurį laiką pasiliko ten atlikti praktika, o tuomet sugrįš atgal į Chicago. Čia jis buvo užbaigęs inžinerijos mokslus, tačiau sugalvojo pereiti į medicinos sritį. Jo ilgų metų pastangos buvo apvainikuotos gražiu laimėjimu - medicinos daktaro diplomu. Tai nemažas pasiryžimas ir

JAUNIMO CENTRE SAUSIO MĖNESI

Sausio 17: vakaronė - Alice Stephens su savo dainininkėmis.

Sausio 18: "Grandies" parengimas ir vakaras.

Sausio 19: Chicagos lietuvių skautų ansamblio spektaklis "Dvylika brolių juodavarniais lakstančių".

Sausio 19: Nerijos ir Litanicos jūrų Klaipėdos krašto atgavimo sueiga.

Sausio 24: vakaronė - Titas Antanaitis kalba apie dabartinę Lietuvos ir išeivijos literatūrą.

Sausio 25: Chicagos Anglijos lietuvių klubo vakaras.

Sausio 26: Skautų kūrybos diena ir paroda mažojoje salėje.

Sausio 26: Vyresniųjų skaučių būrelio dvidešimtmečio paminėjimas kavinėje.

Vienybė, 1975 m. sausio 10 d.

tėvų, kurie jį rėmė pinigais. Leonas, kuris kartu su motina yra atvykęs iš Lietuvos prieš daugiau negu dešimtmetį, kelias vasaras praleido savo tėvynėje, kur turi nemažą giminių ir draugų.

CHICAGOJ PAGERBĖ J. PUZINĄ

Prof. dr. J. Puzinas ir jo šeima Chicagoje pagerbti vienoj Kultūrinių popiečių.

Įvade Draugo red. Br. Kviklys priminė, kad prieš 40 metų Heidelberg universitete Vokietijoje J. Puzinas gavo proistorės mokslų daktaro laipsnį, po to nuvaręs platų barą Lietuvos Universitete, kur netruko būt pripažintu pilnu profesorium.

Išvykęs iš Lietuvos, kurį laiką dėstė universitete Pabaltiečių Pinneberg, Hamburge.

Jo tyrinėjimų studijos pasaulio moksliniuose žurnaluose sudaro ilgą sąrašą. Ilgus metus dirbo Amerikos Lietuvių Enciklopedijos redakcijoje.

Redaktorius Kviklys apgailėjo, kad prof. Puzinas negali dalyvauti tiesoginiam archeologijos tyrinėjime Lietuvoj.

Šiuo metu į Chicago persikėles istorikas ruošia stambų mokslinį darbą lietuvių kultūros istorijos tema.

Popietėje profesorius supažindino gausius dalyvius su senovės lietuvių apranga ir papuošalais, pailiustruodamas gausiomis skaidrėmis.

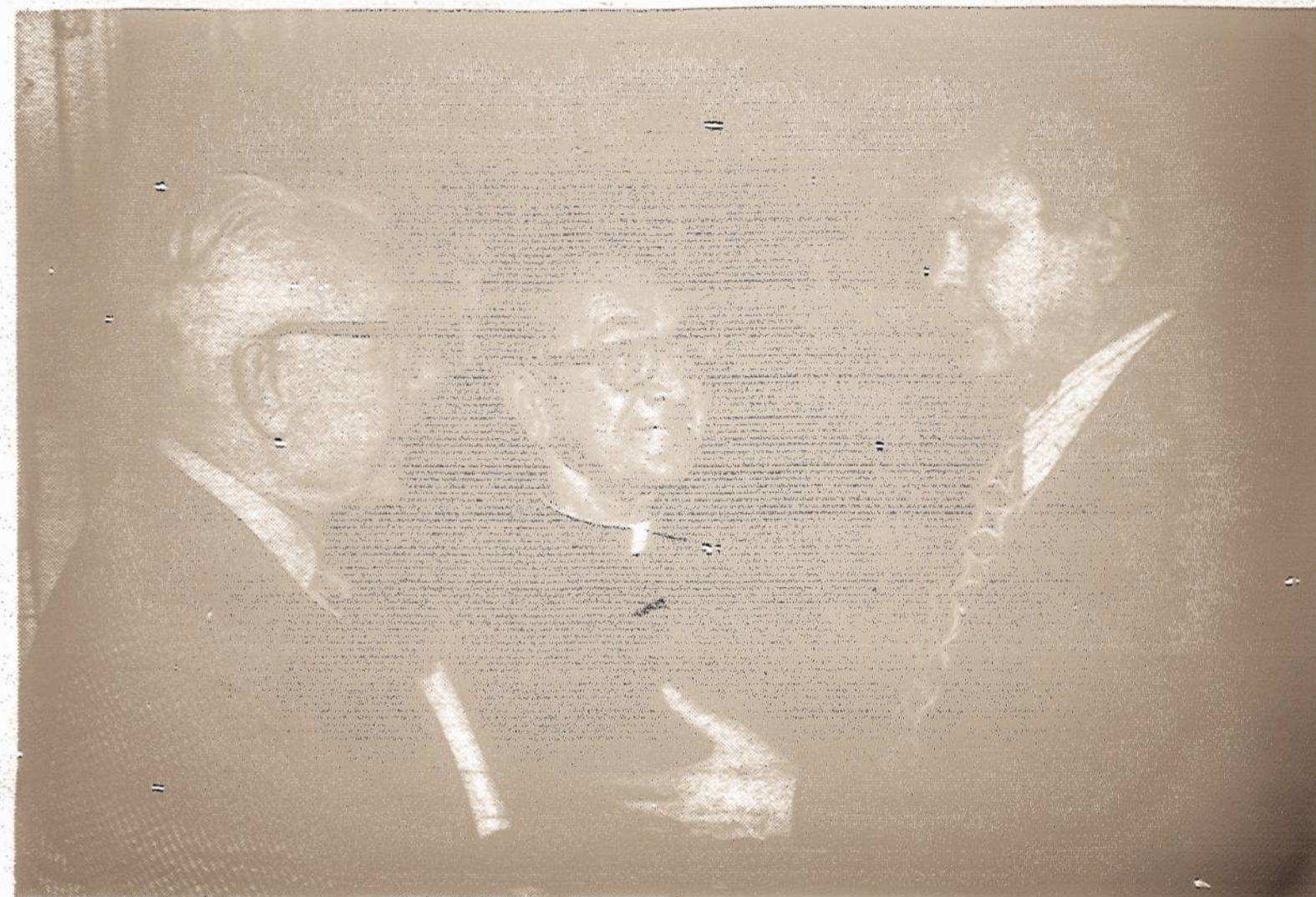
— Leontina Dargienė, Westchester, Ill., vadovauja Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus metiniam banketui ir koordinuoja paruošiamuosius darbus, sutinkant gausius svečius ir Simą Kudirką, kurio garbei tas banketas yra rengiamas Martiniقه restorane sausio 19 d. Sudarytas garbės komitetas, kurio pirm. yra miesto meras Richard J. Daley.

Pas Cicero lietuvius

Cicero lietuvių kolonijoje gyvenimas verda. Čia veikia net dvi Lietuvių Bendruomenės valdybos. Viena, kuri yra teisėtai išrinkta (pirm. A. Markelis) ir kita - atskalūnų (pirm. A. Juškevičius). Teisėtoji jau surengė kelias vakarones, vieną balių, o vasario 16 d. parap. salėje ruošia Nepriklausomybės šventės minėjimą. Taip pat neatsilieka ir juškevičienė-danilevičienė bendruomenė, kuri sausio mėn. pradžioje buvo sušaukusi savo susirinkimą, kuris, deja, buvo labai negausus. Atrodo, jog šioms vyrams reikės greitai uždaryti savo "kromelį". Teisėtoji apylinkės valdyba savo 1974 m. gruodžio 18 d. biuletenyje rašo: "Visuotinas Cicero L. B. narių susirinkimas įvyks vasario mėn. gale. Apie tai plačiau pranešime sekančiame biuletenyje ir lietuviškuose dienraščiuose. Jūsų išrinkta, balandžio 7 d., Cicero LB valdyba yra vienintelė galinti atstovauti Cicero L. Bendruomenę. Tik ji yra pripažinta JAV LB centrinių organų. Prašome lankytis tiksliai į tuos šaukiamus susirinkimus".

Grupė Chicagos lietuvių dailininkų. Antra iš kairės - buv. Čiurlionio Galerijos direktorė V. Babukienė. Jos kairėje viena iš labiau pasižymėjusių dail. J. Monkutė-Marks.

Išeivių lietuvių žurnalistų sąjungos pirm. J. Vaišnys, S. J. ir centro valdybos narys J. Janušaitis kalbasi su Lietuvių Fondo vienu iš pagrindinių veikėjų dr. G. Babuku. Z. Degučio nuotr.

S. KUDIRKA CHICAGOJ SAUSIO 19

Simas Kudirka atvykęs į Chicago, 1975 m. sausio 19 d. 7 v. v. Martiniقه restorane Balzeko Lietuvių Kultūros muziejus rengia Simui Kudirkai pagerbimą. Jį pagerbs, kaip laisvės simbolių kovojantį už Lietuvos išlaisvinimą. Bus iškili programa, Simo kalba ir jo sveikinimas. Lietuviškoji visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti Simo Kudirkos pagerbime, svečiai turės progos arčiau susipažinti su Simu, asmeniškai pasisveikinti ir pasidalinti išpūdžiais. J. Kaunas

Pabėgėliai iš

Lietuvos reiškiasi aktyviai

Chicagoje šiuo metu plačiai girdimos pabėgėlių iš Lietuvos - A. Jurgučio ir J. Stankevičiaus pavardės. Jie abu turėjo pasikalbėjimą su T. Šluta "Lietuviai televizijoje" programoje gruodžio 29 d. Atrodo, jog pirmasis yra numatęs apsigyventi Chicagoje, tuo tarpu Stankevičius žadėjo greitu laiku važiuoti į Bostoną ir ten ieškoti darbo.

Rašant šias eilutes, į Chicago pirmą kart atvykstant buvo laukiamas V. Sevrukas, kuriam BALFas rengia viešą pasirodymą sausio 12. Marijos auditorijoje.

Dėmesio!

Pakeičiant adresą, prašome iš anksto pranešti Vieniybės administracijai;

Senas adresas:

Vardas _____

Adresas _____

Miestas _____

Naujas adresas:

Vardas _____

Adresas _____

Miestas _____

Zip Code _____

Už gražintus numerius ar pašto pranešimus apie skaitytojo adreso pakeitimą sumokame po 10 centu. Per metus susidaro apie \$100 išlaidų, kurias galėtume sutaupyti, iš anksto gaudami Jūsų pranešimą tiesioginiai. Mums rašykite sekančiai:

Vieniybės Administracija
192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

Susipažinkime su keramike A. Ličkute

EDVARDAS ŠULAITIS

Kas seka Lietuvos dailės gyvenimą, to dėmesys, be abejo, bus sustojęs su Aldona Ličkutės-Jusionienės pavarde. Tai dailininkė, kurios pasireiškimai keramikos srityje yra palikę ryškias pėdas mūsų kūrybinėje dirvoje.

Nežiurint, jog ji savo amžiumi dar palyginus jauna (gim. 1928 m.), ji yra viena pirmųjų keramikių ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų. Jos vėliausia asmeninė darbų paroda buvo surengta 1974 m. pavasaryje Maskvoje, kuri buvo gana šiltai įvertinta.

Nedaug šios dailininkės originalių darbų šių eilučių autoriui teko matyti. Teko stebėti jos kūrinių nuotraukas, parodų katalogus, skaityti literatūrą apie jos darbus, nemaža kalbėtis ir su pačia dailininke. Tas padėjo susidaryti gana išsamų vaizdą apie pačią dailininkę, jos kūrybą, polėkius.

Pradžiai - meskime žvilgsnį į dailininkės praeitį. Jos susidomėjimas dailė pasireiškė dar tebesimokant vid. mokykloje. Ją baigus, 1946 m. pradėjo studijuoti keramiką Kauno Valstybiniame taikomosios ir dekoratyvinės dailės institute, kur jos mokytojais buvo prof. L. Strolis, V. Kaičiūkis, J. Mikėnas, T. Miknevičienė.

Ličkutė institutą baigė 1952 m. ir buvo paskirta dėstyti Lietuvos Valstybiniame dailės institute, kur ji dirbuojasi iki šiai dienai. Nuo 1956 m. keramikos katedros docentė.

Lygiagrečiai su savo darbu Ličkutė aktyviai kuria, dalyvauja įvairiose parodose. Šalia respublikinių, Pabaltijo ir sąjunginių parodų, Ličkutės darbai buvo išstatyti Prahoje 1962, Montrealyje 1967, Paryžiuje, Bukarešte, Belgrade 1968, Varšuvoje 1969, Helsinkyje, Fehnzėje 1970 ir kt.

Lietuvos dailės muziejuje Vilniuje 1971 metais įvykusios Ličkutės asmeninės parodos kataloge J. Adomonis apie ją taip rašo:

"Dailininkės-keramikės kūrybinė dirva labai plati - nuo suvenyrų iki stambių akcentų architektūroje, nuo žiestų formų iki skulptūrinės plastikos, nuo buitinio žanro iki dekoratyvinių-figūrinių pano. Gerai valdo piešinį ir kompoziciją. Jai gerai paklūsta molis ir šamotas, labiausiai mėgsta redukcija, naudoja natūralius oksidus. . . Žmogus charakteristiką atskleidžia per judesį ir siluetą. Dailininkė puikiai jaučia šiuolaikinę architektūrą, ir visi jos kūriniai natūraliai susilieja su interjeru. Jos keramika puošia Vilniaus Neringos kavinę, Valkininkų vaikų senatoriją, Likėnų kurortą.

Dailininkė, išaugusi mūsų keramikos mokyklos dirvoje, yra ištikiama jos tradicijoms, tačiau su savitu braižu ir mąstysena ji lygiuojasi su dabartinės pasaulinės keramikos ly

giu. Jai nesvetima nacionalinė tematika ir dekoras. . ."

"Šiuolaikiniai lietuviai dailininkai" serijoje pasirodžiusioje monografijoje "Aldona Ličkutė" apie šią dailininkę skaitome:

"Charakterizuoti A. Ličkutės kūrybą nelengva. Viena aišku, kad tai talentinga ir daug žadanti dailininkė. Dirba ji greitai, su įkvėpimu, nemėgsta ilgai apsistoti prie vieno kūrybinio braižo, nuolat keičia meninės išraiškos būdus. Keramikė puikiai supranta dekoratyvinio meno paskirtį ir reikalavimus. Kiekvienas jos darbas - tiek dekoratyvinių vazų komplektas, tiek dekoratyvinė lėkštė ar plokštė - yra šiuolaikinis, tinkantis papuošti bet kokią modernios architektūros aplinką. . ."

Al Ličkutė - nesenkančios energijos ir pavydėtino darbštumo dailininkė. Galima drąsiai teigti, jog nė vienas mūsų keramikas nėra tiek daug sukūręs. Drauge ji negailėtinga savo kūrybos kritike, nepasitenkinanti nuveiktu darbu. O tai reiškia, kad ji dar daug ieškos ir bandys ateityje. . ."

Apie A. Ličkutės pasiekimus keramikoje sodriai kalba meno kritikė V. Savickaja (ji suredagavo 1974 m. Maskvoje išleistą knygą "Lietuvių liaudies skulptūra" po dailininkės 1974 m. Maskvoje įvykusios parodos (Kultūros Barai, 1974 m. Nr. 6). Ji čia teigia:

"A. Ličkutės kūrybos pavyzdys aiškiai rodo, kaip keramikos išliejimas į menų sintezę pakeitė medžiagos ir formos traktavimą. Čia kalbame būtent apie radikalias, kokybines permainas, o ne apie smulkias naujoves. Nors pagrindinė žaliava, kaip ir anksčiau, lieka tas pats molis, kurį ilgus amžius minkė

A. Ličkutė. Daina. Dekoratyvinis pano-bareljefas. 1972. E. Šulaičio nuotr.

liaudies puodžių rankos, A. Ličkutės darbuose tas molis savo nuostabią plastine dovana - būti paklusniam ir tvirtam, tampriam ir trapiam, stangriam ir masyviam - atskleidžia naujaip. . ."

Visa savo kūryba Aldona Ličkutė teigia, kad šiandien keramikos kūrinys yra erdvės organizavimo elementas. Todėl kiekvienas jos darbas kuriamas kaip sudėtinga tapybinė plastinė kompozicija, kur vienodai svarbu ir tūrių santykiai, ir jų masės bei kolorito struktūra, faktūrinis paviršiaus žaismas".

Apie A. Ličkutės kūrybą būtų galima pririnkti ir daugiau brandžių atsiliepimų. Tačiau visa ką čia sužymėjome gerai apibūdina dailininkės kūrybinius sugebėjimus bei atsiekimus.

Baigiant reikia pažymėti, kad dailininkė turi nemažą pažįstamų ir JAV, ypačingai Chicagoje. Čia jai dviem atvejais maždaug po pusmetį yra tekę viešėti. Paskutinį kartą ji čia lankėsi 1974 metais ir šį kraštą paliko spalio mėn. pradžioje. Dailininkė Chicagoje turėjo pergyventi ir šausmingą įvykį: jai čia bevišint mirė jos tėvas - Petras Ličkus, o senutę motiną ji išsivežė į Vilnių baigti jos paskutinius gyvenimo metus.

Chicagoje, ir bendrai Amerikoje, dailininkė plačiai domėjosi lietuvių bei amerikiečių dailės kūryba ir, be abejo, parsivežė naujo kūrybinio įkvėpimo ateities darbams. Mes dailininkei Ličkutei linkime dar daug kūrybingų metų!

ŽURNALAS NEMUNO KRAŠTAS

Vakarų Vokietijoje jau 11 metų eina žurnalas Nemuno Kraštas, - 6 kartus per metus. Metrikoje skelbiama, kad platinamas 25 valstybėse (išskyrus Lietuvą, kur, kaip ir kiti "nepažangūs" leidiniai, neišleidžiamas).

Š. Amerikoje ne daug skaitytojų teturi. Čia net ir mūsų spauda apie jį mažai terašo. Jeigu kas nors ką nors ir pažymi, tai daugumoje tik negatyviai, ir kaip priimta, šį žurnalą pakaltina "talkininkavimu komunistams". Žinant, kad ir Vienybė bei jai artima spauda panašių priekaištų susilaukia, tai tokių titulu nereikia priimti už gryną pinigą.

Šis leidinys vadinamas "lietuvišku literatūriniu-meniniu, informaciniu ir iliustruotu žurnalu". Leidėju pasirašo Zimmermann-Verlag, 343 Witzhausen Werra, West Germany. Toks pat yra ir redakcijos bei administracijos adresas. Atsakin-

Nemuno Krašto redaktorius Albert Annies

Nemuno krašto bendradarbis Dr. Lucia Baldauf-Jurgutyte

gas redaktorius - Albert Annies, pastovūs bendradarbiai: dr. L. Baldauf-Jurgutyte, dr. H. Budensieg, Aldona Holmsten-Gustas, Armin Kuršaitis, Hańs Masalskis. Žurnalo metinė prenumerata 18 DM, arba \$6. Net žymimas žurnalo tiražas - 2150.

Nemuno Kraštas 36 puslapių, spausdinamas gerame popieriuje, gausiai iliustruotas. Nemaža straipsnių bei vaizdų iš Lietuvos.

1974 m. 5 nr. plačiai rašoma apie Lietuvos nacionalinį parką, supažindinama su skulptorium Leonu Strioga, telpa pokalbis su Lietuvoje viešėjusiu dail. V. K. Jonynu.

Vaizdais plačiai atžymimi praėjusią vasarą Lietuvoje vykę lituanistiniai kursai užsienio lietuviams. Telpa S. Pipiraitės-Tomarionės eilėraštis, dr. L. Jurgutyte rašo apie lietuvių kalbą ir literatūrą Mюнcheno ir Salzburgo universitetuose.

Savo pobūdžiu jis išsiskiria iš beveik visų kitų išeivių leidinių. Išoriniu atžvilgiu jis yra vienas puošniausių leidinių išeivijoje.

Per daugiau negu dešimtmetį Nemuno Kraštas paskelbė nepaprastai daug lituanistinės bei vaizdinės medžiagos, kuri yra svarbi kiekvienam daugiau lietuviškais reikalais besirūpinančiam lietuviui. Įrišus į knygą, jau susidarė stambokas tomas, kuris ilgainiui taps kaip bibliografinė retenybė.

E. Tyl.

Vienybė, 1975 m. sausio 10 d.

"Mūsų Aleksandra"

Aleksandra Staškevičiūtė

Cekų žurnalas "Vlasta" neseniai tokia antrašte išspausdino Prahos konservatorijos profesoriaus V. Hu- baček straipsnį apie Lietuvos liaudies artistę Aleksandrą Staškevičiūtę. To paties autoriaus prisiminimų apie pirmuosius Lietuvos dainininkės žingsnius Prahos konservatorijoje ir nepamirštamus jos vaidmenis operos scenoje pateikė žurnalas Hudebny rozhledy. O štai prieš mėnesį Prahos savaitraštyje Kvety I. Novotnas, apžvelgdamas nūdienį Lietuvos muzikinį gyvenimą ir išaugusį operos teatro kūrybinį kolektyvą, rašė: "Lietuviškoji opera gali didžiulius puikia dovana. Lapkričio mėnesio pradžioje Vilniuje buvo atvertos naujųjų operos teatro rūmų durys. Prie šio didelio kultūrinio įvykio gražiai derinasi ir dvi sukaktys: keturiasdešimt metų nuo B. Smetanos operos Parduotoji nuotaka pirmojo pastatymo Kaune ir Aleksandros Staškevičiūtės septyniasdešimt penktasis gimtadienis.

Cekų pasveikinimas neatsitiktinis. Pati dainininkė laiko Prahą savo antrąja gimtine: Trečiojo dešimtmečio vidury be jokio muzikinio pasirošimo, bet iš prigimties turėdama gražų, skambų, plataus diapazono balsą, Aleksandra Staškevičiūtė pateko į garsiąją Prahos konservatoriją, kur per didelį talentą ir atkaklų darbą jai atsivėrė keliai į didžiąją muziką.

Dar tebesimokydama konservatorijoje, 1929 m. Kaune A. Staškevičiūtė dainavo Tatjaną P. Čaikovskio operoje Eugenijus Oneginas, o po metų baigus studijas, buvo pakviesta į Kauno Valstybės teatrą soliste.

Netrukus jos repertuaras pasipildė įsimintinais vaidmenimis. Tai - Mikaela (Bizet Karmen), Čio-čio-san (J. Pučinio Čio-čio-san), Dezdemona ir Aida (Verdi Otello, Aida), Liza (P. Čaikovskio Pikų dama), Jaroslavna (A. Borodino Kunigaikštis Igoris), Undinė (A. Dvoržako Undinė), Maženka (B. Smetanos Parduotoji nuotaka), Gražina (J. Karnavičiaus Gražina). A. Staškevičiūtė ruošė ir recitalius, daug koncertavo Lietuvoje ir už jos ribų propagavo naujus lietuvių kompozitorių kūrinius.

Vienybė, 1975 m. sausio 10 d.

Jos partneriai operų spektakliuose buvo K. Petrauskas, F. Šaliapinas, J. Bjerlingas, L. Sibiriakovas, Z. Otava, gastrolių maršrutai nusidriekė į Maskvą, Prahą, Stokholmą, Rygą, Taliną. . . A. Staškevičiūtė - pirmoji Lietuvos artistė, kuriai plojo Prahą.

Prieš penkis dešimtmečius jos įžiebta draugystės kibirkštis neišblėso - šiandien Lietuvos ir Čekoslovakijos muzikiniai ryšiai išaugo į platų bendradarbiavimą.

Pačiame kūrybinių jėgų suklestėjime darbą nutraukė karas.

Pasitraukusi į Sąjungos gilumą, A. Staškevičiūtė koncertuoja Maskvoje, Balachnoje, Kurske, Oriole ir kituose miestuose. Žygiuojant 16-osios Lietuviškosios divizijos karo keliais, dainininkės koncertinę estradą pakeitė sunkvežimių kėbulai, kybančios sugriautų pastatų pastogės; užuovėjos pamiškėje, apkasai. . .

1942 m. Maskvos Didžiajame teatre A. Staškevičiūtė atliko Tatjanos partiją Eugenijus Oneginas (pirmą kartą Tatjaną šiame teatre ir dainavo 1939 m.). Tais pačiais metais jai pirmajai lietuvių muzikų buvo suteiktas Lietuvos nusipelnusios artistės garbės vardas.

1940 m. aktyviai išijungusi į pedagoginį darbą, prof. A. Staškevičiūtė šiandien tęsia Lietuvos Valstybinėje konservatorijoje. Profesorės dainavimo klasėje mokėsi M. Aleškevičiūtė, I. Jasiūnaitė, I. Žukaitė, S. Laurinaitytė, T. Slankauskaitė ir daug kitų dainininkų.

Dainininkei visada buvo ir tebėra artima visuomeninė veikla. Iki šiol A. Staškevičiūtė dalyvauja Žinijos draugijos renginiuose Vilniuje ir respublikos rajonuose - dainuoja jauniui, darbo žmonėms, bendražygiams.

Aleksandras Šleinyas

V. Dineika iš Drimdzi-Drimdzi būtų 75 metų

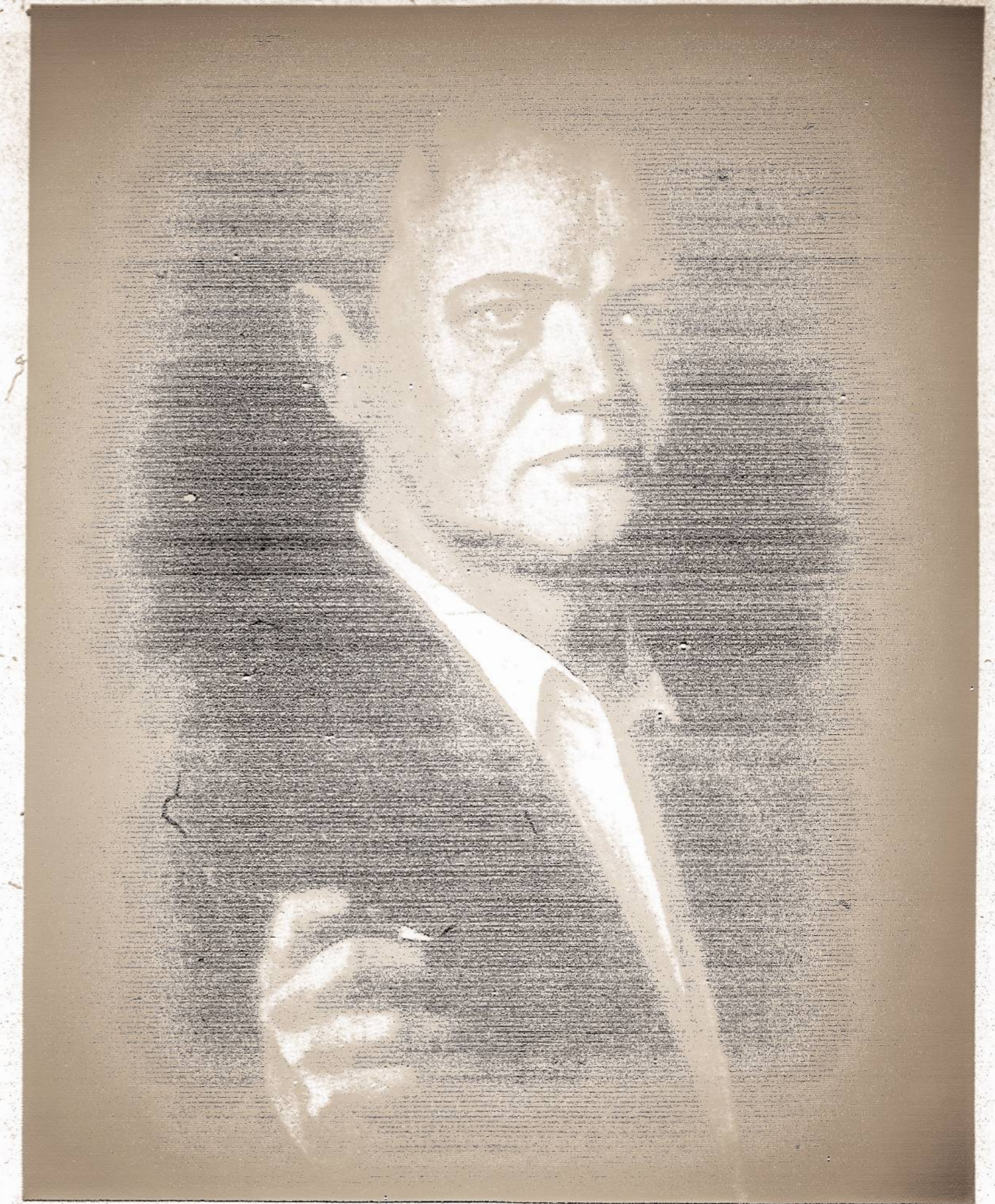
Sausio 1 d. sukako 75 metai, kai gimė (1900) Viktoras Dineika, lietuvių aktorius, režisierius, Lietuvos nusipelnęs meno veikėjas. Mirė 1968 metais.

Jis pradėjo aktoriaus karjerą J. Vaičkiaus studijoj Petrograde.

1918 m. kartu su trupe grįžęs į Lietuvą, vaidino meno kūrėjų suorganizuotame teatre, buvo šios draugijos sekretoriumi. 1920 m. atėjo 2 Kauno dramos teatrą, o 1924-1926 metais kartu su "Dzimdzi-drimdzi" trupe gastroliavo Jungtinių Amerikos Valstijų lietuvių kolonijose.

Vaisingiausias V. Dineikos kūrybinis laikotarpis - darbas Kauno Valstybės teatre, kuriame jis buvo laikomas vienu iš pagrindinių komikų.

Būdamas energingas ir veiklus, V. Dineika aktyviai dalyvavo radiofono vaidinimuose, pats rašė tekstus, išvertė keletą veikalų, operėčių libretų. Drauge su J. Sipariu ir J. Petrausku jis suorganizavo "Linksmųjų brolių" estradinę grupę, kuri

J. Gruodžio Atminimui

Gruodžio 15 d. Vilniaus Valstybinėje filharmonijoje iškilmingai paminėtos lietuvių muzikos klasiko J. Gruodžio 90-osios gimimo metinės.

Apie kompozitoriaus gyvenimą ir nuopelnus Lietuvos muzikinei kultūrai kalbėjo jo kūrybos tyrinėtojas meno mokslų kandidatas A. Ambrazas.

Sumaniai sudarytame dviejų dalių koncerte filharmonijos simfoninis orkestras, diriguojamas Lietuvos nusi-

pelniusio artisto J. Aleksos, ir Tar. S-gos M. Glinkos konkurso laureatė R. Maciūtė atliko įvairių laikotarpių J. Gruodžio simfoninių kūrinių ir solo dainų.

Skambėjo visą J. Gruodžio kūrybos kelią apvainikavusios "Simfoninės variacijos" (1905). R. Maciūtė, orkestrui pritariant, padainavo harmonizuotą lietuvių liaudies dainą "Ėsk, karvutė" bei dvi originalias J. Gruodžio dainas - "Aguonėlės" (K. Binkio ž.) ir "Visur tylą" (L. Giros ž.).

Dainos nuskambėjo kažkaip naujai ir šviežiai - tai, aišku, ne tik atlikėjų, bet ir instrumentatoriaus T. Makačino nuopelnas. Bisui solistė atliko garsiąją "Ulijoną".

Pirmosios dalies pabaigoje išgirdome "Gedulingą maršą" iš muzikos V. Krėvės dramai Šarūnas. Tai buvo šio kūrinio premjera. Klausytojams entuziastingai prašant, ji teko pakartoti dar kartą.

Po pertraukos klausytojai girdėjo simfoninių paveikslų "Rudenėlis" ir "Iš Lietuvos praeities". Pastarasis, neskaitant įrašo plokštelėje, taip pat buvo atliktas pirmą kartą. Taigi vieno koncerto metu įvyko dvi premjeros, ir abi turėjo pasisekimą.

Ruošiant šį jubiliejinį J. Gruodžio kūrinių koncertą nepaprastai didelį darbą nuveikė dirigentas J. Aleksa. Prie dirigento pulsto filharmonijoje klausytojai, be abejo, norėtų jį matyti dažniau. Na, o J. Gruodžio kūrinių kalba patys už save. Norėtusi kad jie skambėtų ne tik proginiuose koncertuose.

Živilė Ramoskaitė

turėjo didelį pasisekimą Kaune ir provincijoje. Pokario metais aktorius dirbo Kauno dramos teatro režisieriumi, vadovavo dramos studijai.

V. Dineika suvaidino daug komedinių vaidmenų. Ryškiausias iš jų, įėjęs į aktoriaus "aukos fondą", yra Chlestakovas (N. Gogolio "Revizorius").

Susilpnėjęs sveikatai, 1949 m. V. Dineika perėjo į Lietuvos kino studiją, kurioje iki mirties dirbo dubliažo režisieriumi.

S. NĖRIES JUBILIEJAUS MINĖJIMAS MASKVOJE

Gruodžio 11 d. - Maskvoje iškilmingai paminėta lietuvių liaudies poetės Salomėjos Nėries gimimo 70 metų sukaktis. Vienoje gražiausių Čaikovskio koncertų salėje. Minėjime dalyvavo grupė Tar. S-gos ir Lietuvos rašytojų, visuomenės ir kultūros veikėjų, kelių respublikų poetai, Salomėjos Nėries kūrybos vertėjai.

AR KRYKĖ GERVĖS?..

Naujameinės mintys prie Nemuno

Ūkanose slėpėsi paskutinės gruodžio dienos. Tikros žiemos dar nebuvo: upė tekėjo sau kaip tekėjusi, juodavo arimai, rudavo panemunės kalvos. Buvo šiek tiek prisnigę, bet rūkas, lietaus dulksna ir tą sniegą suėdė.

Prieš šventę Adomas visada kūrėdavo pirtį ir kviesdavosi kaimynus. Taip jau įprasta nuo seno. Nedidukėje, iš pušinių rastų sureštoje pirtyje nesunkiai išsitenka trys šeimos, o daugiau kaimynų šiapus Nemuno Adomas neturi. Pirmą išsimaudo vyrai, o paskui išsipūškina moterys, kurios paprastai ilgiau užsibūna, kol išsišneka.

Šį kartą, pakūręs pirties krosnį, Adomas ilgai stovėjo prie dviejų pakrypusių pušų ir žiūrėjo į Nemuną. Pasišiaušęs vanduo gurmėjo tolyn į mišką, o virš plikų pievokšnių prieš vėją kerėpliojo varnos. Pamatus jas ir atpažinęs, Adomas prisiminė praėjusio vakaro garsus, kurių iki šiol žmoniškai nesuprato ir neišsiaiškino. Jau buvo prie krosnies nusiavęs batus, kai išgirdo lauke krykiant. Mostelėjęs Julei ranka, kad toji patylėtų, jis susikūrino ir atsuko sveikesnę ausį į langų pusę. Kryktelejo dar kartą - taip gailiai, pratisai. Negalėjo būti jokios kitos kalbos: gervės. Taip atrodė ir pirmą kartą užgirdus šauksmą, tik dar nespėjo pats savo minčių surikiuoti.

— Ar girdėjai - gervės? - paklausė Julė, tik norėdamas savo abejonę balsu išreikšti.

— Žiemą - gervės? - Julė numojo ranka ir ėmė pasakoti, ką mačiusi mieste.

Adomas, neklausydamas žmonos, vėl apsiavė batus ir išėjo į lauką. Stovėdamas tamsoje pasiklausė pušų ošimo, bet to neįprasto balso, neišgirdo. Grįžęs į trobą, jis dar nenorėjo eiti į lovą ir, užsidėjęs akinius, ėmėsi kelintą kartą skaityti sūnaus laišką. Rašė, kad tiesias tą patį geležinkelį, kad pas juos jau gera žiema ir nelengva dirbti, o atostogų atvažiuos pavasarį. Sveikino su Naujais metais, linkėjo sveikatos. Perskaitęs laišką, dar ilgokai vartėsi lovoje bet kryksmo daugiau neišgirdo.

Kaimynai, atėję prie pirties su švariais baltiniais ir rankšluosčiais, surado Adomą stovintį prie dviejų kreivų pušų.

— Nežinau, kaip jums visa tai gali atrodyti. . . — Adomas žiūrėjo į vyrus, ir jo rudos akys šypsojosi. — Vakar vakare girdėjau gervės krykiant. . . Tiesa, tik porą kartų sušaukė, o kai išėjau laukan - nė garso.

Vyrai tylėdami dūlino į pirties prieangį čia nusirengė ant šaltų grindų lentų ir taip pat tylėdami sulindo į pirties prietamą. Kalvis Mykolas, galva remdamas pirtelės lubas, užpylė ant krosnies kelis puodelius vandens ir tik tada Adomui atsiliopė:

— Matyt, pasijuokti nori.

Adomas sėdėjo ant suolo paskendęs garuose ir tylėjo. Jis galvojo apie sūnų, kuris po kariuomenės kažkodėl nusibeldė į tolimus kraštus geležinkelio tiesti, nors rašė, kad padirbėjęs sugrįš į savo kraštą. Namuose ne mažiau reikalų ir darbų, negu svetimame krašte, bet jam, matyt, tik šitaip reikia.

— O ką tu žinai? - atsiliopė Vinculis. Jis nedidukas, kaip skiedrelė, garuose jo visai nesimatė. — Gal ir gervės skrido. Kažin, ką mokslinčiai apie tai pasakytų?

— Parašyk laišką į akademią, tai tau pats vyriausiasis atsakys, - atsakė Vinculini jo sūnus Vytautas. — Atsiųs raštą su antspaudu. Jis aiškiai šaipėsi.

— O tu pats negali pasakyti? Mokslus taiėjai, - kirtosi tėvas.

— Man traktorius ir kombainas per dienas krykia, o visi paukščiai seniai iš pakaušio išlindo.

Kuri laiką vyrai tylėjo ir mėgavosi skalsia pirties šiluma, už sienų užaujančio vėjo silpnumu. Galvojo apie praėjusius ir ateinančius metus. O Vytautui, neseniai tėvą suniekinusiam, staiga mintyse iškilo viena šilta vasara su savotiškais jaunystės nuotykiams. Prisiminė, kaip kombainas sužeidė jaunutę stirnaitę ir kaip vargo keliose, kol jai koją sutvarstė. Pakvipo Vytautui jazminais - nežinia, kurios nakties prisiminimas. Pajuto tėvui piktai pasakes. Pavasarį varnėnų, vieversių ir lakštingalų negali negirdėti.

— Labai gera. . . - atsipūkštė Vinculis. Jis kažkodėl galvojo apie tą žiemą, kai važiuo ledu per upę ir ilūžo. Seniai tai buvo, bet buvo baisu, ir žmogus negali to užmiršti. Arklys paskendo. Vinculiniui rogės nulaužė koją, o vanduo vos nepagrūdo po ledu. Tada jau būtų atėjęs galas. Jau rankos buvo sustingusios, kai į pagalbą atskubėjo žmonės. Ir kalvis Mykolas ir Adomas tada jam padėjo. Atgulėjęs visą žiemą patale, pavasarį, paukščiams grįžtant, tegalėjo jiems pasakyti ačiū.

Mykolas tylėjo. Per daug metų geležies skambesys jam taip išžvangino ausis, kad kiekviena malonios tylos minutė jį tiesiog gydė, linksmo. Sėdėdamas šilumoje ir retkarčiais užsipildamas ant savęs vandens, jis ne juokais mąstė apie Adomo pasakytą naujieną: gervės krykė. Ko jos krykė, kai turi būti beveik pats viduržiemis? Pavėlavo išskristi? Ar Adomui paprasčiausiai pasigirdo? Šiaip ar taip, gervių krykavimas Mykolui primena šį tą labai svarbaus. Vedė jis vėloškai, jau pradėjęs žilti ir plaukams slinkti. Ir atsivedęs rudenį žmoną į namus, jis naktimis klausydavosi gailaus paukščių klykimo ir ramaus žmonos alsavimo. Ko tik tada nesugalvodavo Mykolas, staigus gyvenimo pasikeitimo sujaudintas! Praėjo daug metų, šis tas užsimiršo, šis bei tas nublanko, bet daug kas liko atmintyje lyg vakarykštis garas. Prašneko Adomas apie tą kryksmą - nejučia viskas atgijo. Viskas matyt, kaip surėdyta, galvojo garuose Mykolas, kad tik koks žodis, balsas, kokia nors spalva ar ypatinga diena, ima tau ir primena ko šiaip ir neprisimintum. Sakysime, jeigu nebūtų Naujų metų šventės, tai žmogus, kasdieniniuose rūpesčiuose gyvendamas, gal ir užsimirštum apie praėjusius mėnesius pagalvoti, o paskui jau ir pavasaris ateitų. Ateitų pavasaris, o jo kiekviena diena vėl kitokia. Tada jau paukščio balsas ar koks žiedas sugražintų į praeitį. Gi mintimis atgal sugrįžus, nepamatai, kaip atsisiūki į rytdieną.

— Tau, Mykol, gerai, - létai iš tamsos prašneko Adomas. — Dukra baigė mokslus ir į namus sugrįžo.

— Kitur geriau galėjo gauti, o čia tik brigadininke, - paprieštaravo kalvis, bet jautėsi, kad visame jo balse vienas pasitenkinimas; o ne skundas.

— Labai gerai! - mieguistu, nusilpusiu balsu ūktelėjo Vinculis. — Aš kai prisimenu, kaip palindau po ledu, kaip visam gyvenimui koją iškreivinau. . .

— Tu, Vincai, stalius, kojom tau dirbti nereikia, - nuramino kaimyną Adomas. — Va, aš galvoju, ar ilgai mano bernaitis tuose geležkeliose užsilaukys. . .

— Grįš, dėde, kur jis dėsīs. Įdomu pasaulį pamatyti. Aš irgi su malonumu, jeigu tėvo

sveikata kiek geresnė būtų. . . - Vytautas dūdavo prie sienos, visas paskendęs putose.

— Kad tu, Adomai, šiandien su tom savo gervėm! - iš snūdurio suburbėjo Mykolas. — Gervės sukrykė! - Jis apsiopylė vandeniui, minutėlę patylėjo ir atsiduso: - Galas tave žino, ar tu tē jas girdėjai, ar ne. . . Gal dar pasėdim minutėlę?

Vyrai sėdėjo dar ir dar. Girdėjosi, kaip vėjas užauja pušyse, kaip subraškina vieną persenusį pirties stogo kampą. Ir kai jie apsirengę išėjo iš pirties, juos pasitiko šlapdriba. Šlapi, dideli sniego kašniai krito įkypai ir tirpo, prisilietę prie dar šiltos, drėgnos žemės. Dviejų kreivų pušų kamienai buvo aplipę tuo šlapiu sniegu. Sniegas prilipo tik iš vienos kamieno pusės, ir atrodė, kad kreivos pušys užsimetė ant savės po ilgą, baltą sėrmėgą. Nemunas tekėjo sau kaip tekėjęs, tik jo vanduo atrodė patamsėjęs, pajudavęs, lyg būtų nuplovęs visus rudeningus grumstus.

Mykolas žingsniavo pirmutinis, paskui jį keliavo Vytautas ir Adomas, o Vinculis kinkėjęs paskutinis. Tiesa, Mykolas ėjo létai, todėl ir Vinculiniui nebuvo didelio vargo suspėti kartu su kaimynais. Tik iš pirties išsinešta šiluma dar mušė į nugarą, ir ji rasojo, kaip vėsiam pavakary rasoja per dieną įkaitinta panemunės pieva.

— Ačiū už šilumą, Adomai, - padėkojo Mykolas, pasukdamas į savus namus, - ir už gerves, kad tave kur. . .

Vyrai atsisveikino ir tylomis išsiskirstė pušynėlyje. Po pusvalandžio tais pačiais pušynų takais susirinko moterys. Jos iš vyrų kalbų jau žinojo apie Adomo užgirstą balsą. Ir kalbėjosi apie jį tik savaip, moteriškai.

— Pamanyk tik, kaip vėlai išsiruošė!

— Seniau sakydavo, jeigu paukščiai išskrenda, tai negalima tomis dienomis nustoti vaikų krūtimi maitinti. . .

— Kai užgroja naktimis, kaip vargonai. . .

Ir išleido į prisiminimus, gražino ir linksmas, ir liūdnas dienas. Prisiminė, kaip ištekėjo, kaip vaikus gimdė ir augino. Tik viena Mykolienės Adeliutė vis pylė ant savės vandeni, prunkštavo ir nieko nepasakojo.

— Tau, širdelė, dar atskris gervės, - pastebėjo ją moterys, - Kad tik būtum laiminga!

— Tekėti reikia, itikinčiai pasakė Adomo moteris.

— Suspės, - greitai atsiliopė Mykolienė, - suspės. O ir bernaičių dabar kaime reikia su žiburiu ieškoti. Jeigu ir yra ramesnis, tai kažin kur lekia mergų ieškoti. Va, Vincienės Vytukas su motociklu vis į miestelį!

— Galgi jam pasakysi? - suaimanavo Vincienė. — Sakiau: apsidairyk apie Adeliutę, nes merga kaip uoga. O jis veizolus varto ir vis tą motociklą birbina.

— O gal aš visai netekėsiu, - nusijuokė Adeliutė.

— Kur tu dėsies, išskrisi kaip gervė. . . Mažėja žmonių prie Nemuno. . . Vis į miestus, miestelius. . .

Kai moterys mosavo rankšluosčiais ir rengėsi prieangy, šlapdriba jau buvo pasibaigusi ir pūtė ramesnis vėjas. Dvi kreivos pušys su baltom sėrmėgom žiūrėjo į paraudusius, garuojančius moterų kūnus, šlapius jų plaukus. Pirties durys buvo praviros, ir visa panemunė pakvipo beržų vantomis. Kažkuri moteris, nuo prieangio stulpo sučiupusi gniūžtelę sniego pažėrė jį ant gražiai išlenktos Adeliukės nugaros. O ši klyktelėjo, suspurdėjo, aidas nubėgo tuščiais paupio pušynais.

Dvi kreivos pušys liko vienos laukti sutemos, o paskui ir tikros žiemos. Pirtis vienu langeliu žvelgė į nueinančias moteris. Paskutinį kartą tais metais ji jautė krosnies šilumą. Jeigu ji turėtų atmintį, galėtų daug papasako-

Tęsinys 9 psl.

Vienybė, 1975 m. sausio 10 d.

New York City Center Joffrey baletu grupės spektakliai Vilniuje

Gastrolės Vilniuje, naujuosiuose Valstybinio akademinio operos ir baletu teatro rūmuose, pradėjo svečiai iš New Yorku City Center Joffrey's baletu trupė. Į Vilnių ji nuvyko po gastrolių Leningrade ir Rygoje.

Tai jaunas, pasaulyje pagarsėjęs kolektyvas. Jo vadovas Robert Joffrey - pats kurį laiką šokęs Paryžiuje Rolano Peti baletu trupėje.

Jo ilgametė svajonė buvo sukurti savo baletu mokyklą, suburti vienaminių kolektyvą. Taip gimė Robert Joffrey baletu trupė, kuri nuo 1966 metų tapo nuolatiniu New Yorku miesto centru (New Yorku City Center) teatro kolektyvu.

Teatro kolektyvą sudaro 40 šokėjų. Šokėjai gerai išsavinę ne tik klasikinių šokių, bet ir modernųjų, džiazinių, ispanišką šokių. Trupė stato klasikinius vienaveiksnius baletus, daug eksperimentuoja.

Vilniečiams City Center Joffrey baletu trupė parodė XIX amžiaus Vienos kompozitorių J. Strauso tėvo ir J. Mejerio šokių pyne. J. Strauso Puikųjį Dunojų, vienaveiksmių baletą Viva Vivaldi!, sukurtą kompozitoriaus Antonijaus Vivaldžio Koncerto smuikui D-dur motyvais, Prisiminimus pagal Richardo Wagnerio muziką. R. Joffrey baletu trupė atgaivino 30-aisiais šio amžiaus metais labai populiarią antikarinę Frederiko Koeno vienaveiksmių baletą Žaliasis stalas, prancūzų kompozito-

Scena iš New Yorku City Center baletu spektaklio Vilniuje.

riaus Eriko Sacho ekscentrišką vienaveiksmių baletą Paradas, kuriam dekoracijos ir kostiumai sukurti pagal Pablo Pikaso eskizus. Vilniečiai išvydo ir džiazu ritmais perraustą šiuolaikinį Roberto Prinso vienaveiksmių baletą New Yorku eksportas. Opus džiazas bei pagal kompozitorių Alano Rafo ir Li Holdridžo rock muziką sukurtą baletą Trejybė. Svečiai iš Amerikos Vilniuje suruošė keturis spektaklius.

Iš Arpino baletu Confetti.

ALDONOS DVARIONAITĖS KONCERTAI MADRIDE

New Yorką pasiekė Madrido laikraštis La Voz de Galizia. Jame rašoma: "Un grand concerto en el Conservatorio. Aldona Dvarionas obtuvo un formidable exito". Kitam laikrašty El Ideal Gallego rašo Julio Andrade Malde - "Un Notable Concerto en El Conservatorio.

Programoje nurodyta, kad ji skambino Tres Preludios - M. Ciurlionis, Sonata num. 8 - S. Prokofieff, o "segunda parte" - skambinta "Cinco Preludios" - B. Dvariono, Estudios Cuadro op 39 S. Rachmaninoff, Preludio op. 23 Mi bemol Mayor, S. Rachmaninoff, Estudios op. 42 A. Scriabin ir Sonata num. 4 - abi A. Skriabin. Koncertas įvyko lapkričio 21, 1974.

Dail. Kazys Varnelis,

vėl išskirtas Chicagos Meno institute vykstančioje Chicagos ir apylinkės dailininkų parodoje. Šios metinės parodos Meno institute, atstovauja Vidurvakarių regiono šiandieninę dailę, nes Chicago, kaip ryškus dailės centras, sutraukia kas Vidurvakarių regione geriausio. Į tokią parodą patekti nelengva.

Malonu kad prof. Kazys Varnelis yra ne tik pakartotinas šių metinių parodų dalyvis, bet ir tų parodų pačių didžiųjų premijų laimėtojas.

Tokia pirmaujančiųjų premija jam buvo paskirta prieš kelerius metus. Siemet aukščiausios premijos, po \$1,000, paskirtos septyniems dailininkams, jų tarpe ir prof. Kaziu Varneliui už akrilijų tapytą paveikslą Assemblage in Blue.

Ši Dailės instituto paroda gana plačiai paminėta visuose trijuose didžiuosiuose Chicagos dienraščiuose.

Parodos recenzantai išskirtinai pabrėžė prof. Kazio Varnelio tapybą, talpindami jo paties nuotraukas, irkiuodami jo pavardę arba premijuoto darbo, tarp trijų pačių geriausių, nuotrauką. Paroda vyksta iki 1975 m. sausio 19 d.

Solistas Virgilijus Noreika pirmą kartą dainavo Švedijoje. Stokholme jis drauge su solistu Eugenijum Nesterenka koncertiniame išpildyme atliko N. Rimskio-Korsakovo operą "Mocartas ir Saljeris". Jiems akompanavo Stokholmo filharmonijos simfoninis orkestras, kuriam dirigavo Genadijus Roždestvesnkis.

New Yorku City Center baletu nariai su vadovu R. Joffrey [viduryje], po sėkmingų spektaklių apleidžia Vilnių.

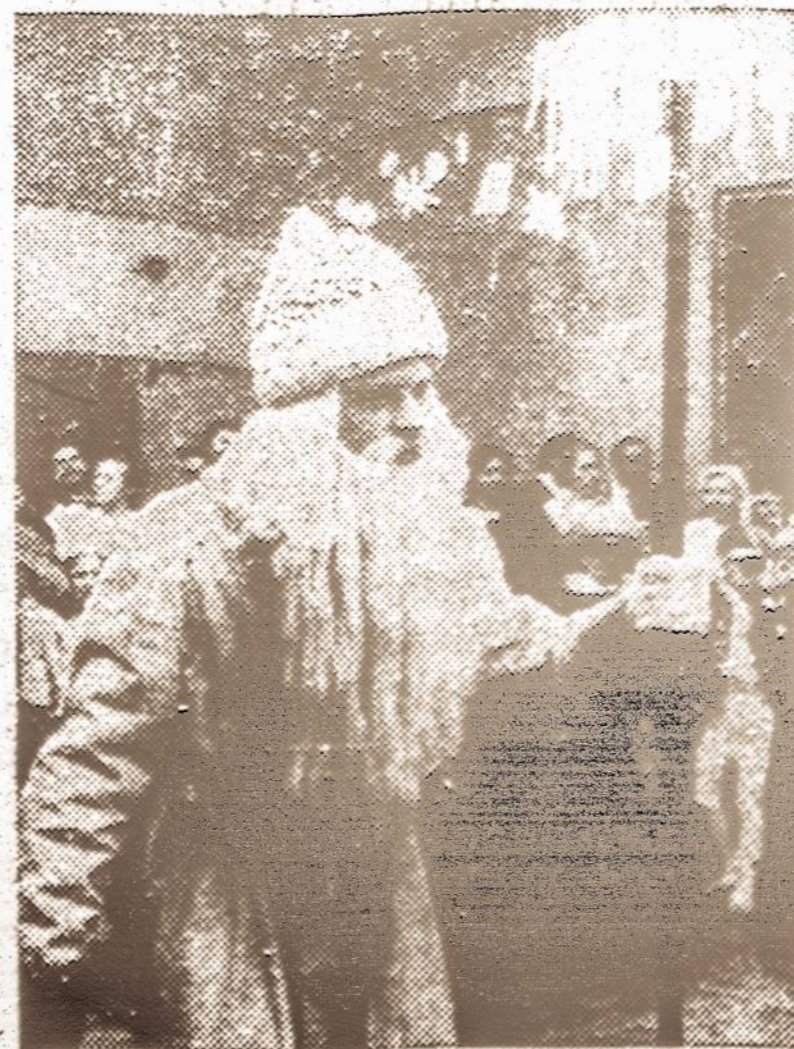
AR KRYKĖ GERVĖS? ... Tęsia iš 8 psl.

ti. Vieni žmonės gyvena ir seno, kiti augo ir brendo. O Nemunas vis tekėjo ir tekėjo.

Mykolienė su Adeliute, sugrįžusios namo rado kalvį pypkiuojantį. Šiaip sau papasakojusi pokalbius pirtyje ir dar priminusi Adomo girdėtus balsus, Mykolienė išgiršo, kaip Mykolas išpūtė dūmus ir pasakė:

— Nemelavo Adomas. Kam jam meluoti? .. Gal gervės ir neskrido, bet tada jam pasigirdo. .. Vadinasi, jam - krykė. .. Jis patylėjo minutėlę, laukdamas moters šnekos. Žmona tylėjo ir jo klausėsi, tai jis lėtai užbaigė: - Tam ir žmogus - ne pušis, ne akmuo. .. Būdavo kalu, kalu geležį, o ji, rodosi, taip suskamba kaip grynas sidabras. Arba anksti rytą žaizdre įkaitinu geležies gabalą, žiūriu, žiūriu į jį ir staiga pamatau tekančią saulę. .. Kam gi jam meluoti?

Vienybė, 1975 m. sausio 10 d.

Susitikimas su Senėliu Šalčiu Vilniaus vidurinėje mokykloje. Jis vaikučius apdovanoja Naujų metų dieną.

THE ENGLISH VIENYBĖ

SPECIAL REPORT

Kudirka Lands in America

M. J. SOBRAN JR.

I ARRIVED by taxi, ruffled and tieless, at the Waldorf Astoria, where I was sent on an editorial spur of the moment to cover the press conference of Simas Kudirka, the Lithuanian sailor, the only Lithuanian many Americans have ever heard of. We don't have much contact with Eastern Europe, we Americans. Their languages are no kin to ours, and an Iron Curtain has come to seem an almost natural kind of boundary between them and us. I found the Louis XVI room, plush and high-ceilinged, where the conference was to be held. I was early. A few distinguished-looking but unrecognizable men were conversing quietly in Lithuanian while TV crews arranged their lights and cameras.

After wandering around the room bashfully for a while, I spoke with a man who turned out to be vice president of a Lithuanian-American organization whose members took a great interest and pride in Kudirka. He asked me, warily it seemed to me, whether I knew about the case: Kudirka's attempted defection, his being beaten and seized by Soviet seamen aboard a U.S. Coast Guard vessel, his imprisonment in Russia, and at length his release. I said I knew, and told him I was from NATIONAL REVIEW, which instantly made his manner freer, as if I had given him reason to trust me. We chatted for a few minutes, and it transpired we were both from Michigan—he from Grand Rapids, where Congressman Gerald Ford had shown concern about the Kudirka case from the moment it disgraced the U.S.

I had time to speak with several others, who added details to what I knew. When Kudirka turned out to be a Lithuanian, for instance, a diplomatic question had arisen: since the United States had never officially recognized the Soviet occupation of Lithuania, should the case be referred to the Soviet or the Lithuanian embassy (still active in Washington)? In keeping with the "spirit of detente," it was decided to leave Kudirka to his Soviet captors. I say, "it was decided," as if to say, "it was written," when in fact the man who made the decision, because no higher authority was handy that day, was John Dean. Kudirka finally made it to these shores because his mother turned out to have been born in America, thereby making plausible the claim that he too was an American citizen, which, after long legal wrangling and some publicity on this side of the Atlantic, and the persuasions of the Soviet system on the other (they tried to break Kudirka with solitary confinement, and tried to bribe his poor, proud mother with a cow), resulted in his release.

Kudirka entered. His entourage included both U.S. senators from New York, his family, and several who had helped win his freedom. They sat facing the cameras at a long table across the front of the room, Senator Buckley

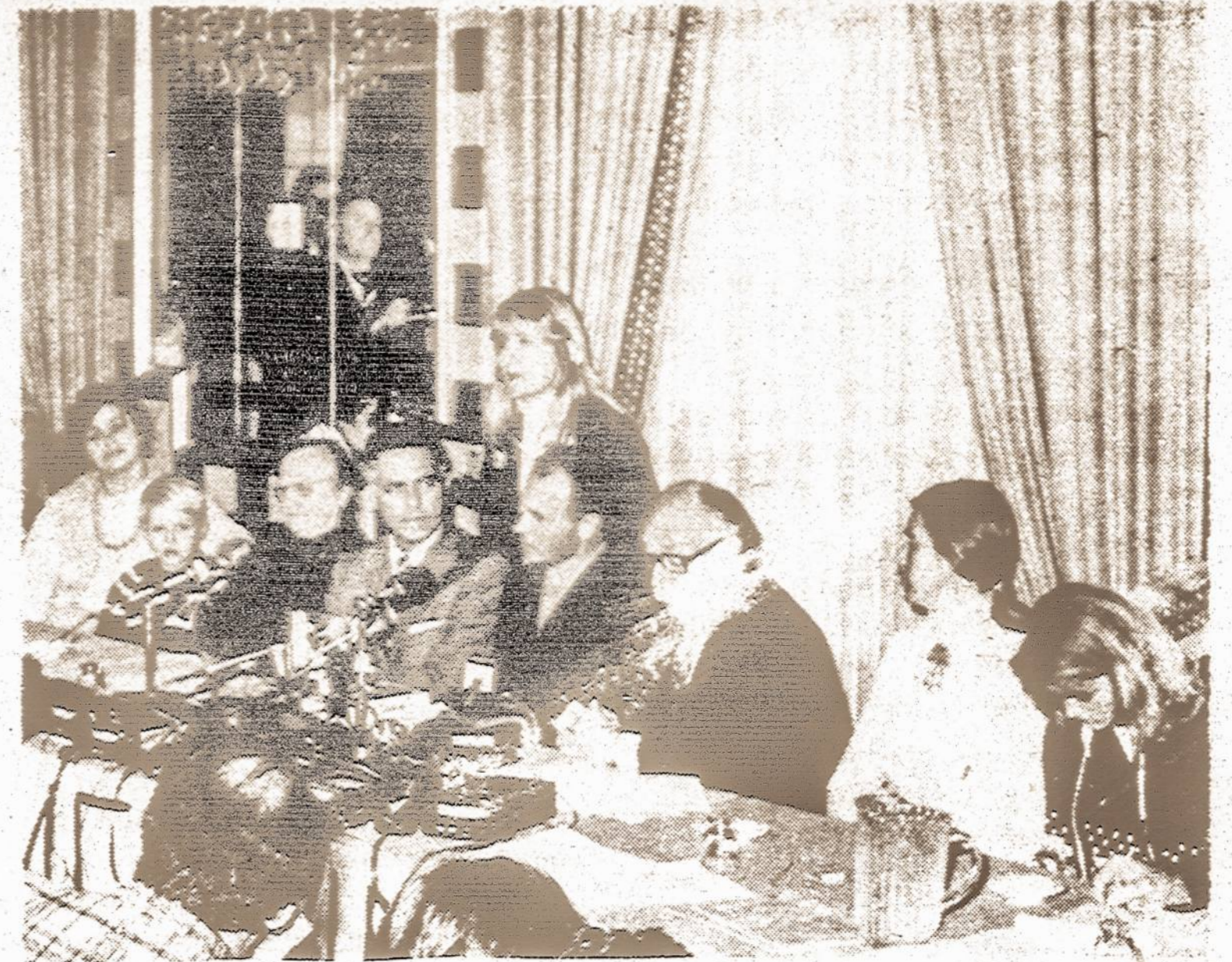
on Kudirka's right, Senator Javits on his left. His own appearance surprised me. He is short and slight, his short hair reddish and receding. He wore no tie, his plain brown shirt buttoned at the collar. He looks young; I took him to be in his twenties, but learned later that he is 45. His bearing, though energetic with an implicit scrappiness (or was I reading his heroic story into his appearance?), imports courtesy and modesty; but the directness of his eyes, which are quick and bright blue, do suggest the man who endured beatings, threats, prison, "trials," without caving in—one senses in him a candor that can never make excuses to itself for acting basely.

IN HALTING English he read a prepared statement: "I and my family are as in a dream. . . . I want to thank my fellow Americans"—his fellow Americans! the phrase itself does us proud—"who worked very very hard to prove to two governments my birthright to American citizenship. . . . I owe gratitude to those who helped me reach America safely, yet I owe loyalty to those who shared my fate and my difficulties and helped keep the dreams and faith alive. Thank you."

Then the questions from the press, directed to Kudirka, Buckley (who was to leave for Moscow the next day), and Javits. What was the Soviet Union like? Kudirka's answer, given through an interpreter, was more affecting than any blast of wrath: "I do not want to defame this unhappy land," he said softly. But he added that his own experience of Russia in the Seventies was well described by Solzhenitsyn's *The Gulag Archipelago*. His manner became emphatic: "I wish every human being would read this book—not only read it, but realize the truth that is within it." And visitors to Russia, having read it, should "ask to be allowed within these camps."

SENATOR BUCKLEY was emphatic too when he insisted that no diplomatic arrangements should blind us to the imperatives of human rights, and Senator Javits, knowing his audience, said bluntly that the Jackson Amendment's humanitarian abstractions mean what they say, and won't in practice mean only Jews. Somebody asked Kudirka, toward the end, how he felt about detente. It was the most important question of all, and he confessed he felt unequal to it. "I have only been here two days. . . . I feel as if I had just left Hell."

Afterward, Kudirka began his immersion into America with a five-hour bus tour of New York City. As we left the Waldorf, I found myself hoping our country will make a good impression on him, and wondering how he will feel about detente later, when he has lived a while in the moral limbo

Press conference with Simas Kudirka at the Waldorf Astoria in New York. He is seated between senators Buckley and Javits.

World-Wide News Bureau Reports

Arėjas Vitkauskas, Editor of the World-Wide News Bureau, writes a weekly column, which is sent to publications in Greater New York and then simultaneously all over USA and the world where English is printed.

The items below concerning Lithuanians, appeared in the News Digest International published in Australia. The edition included many comments by Vitkauskas of general interest; also a poem, "Rues and Skyscrapers", by the same author.

Day of Shame - (it is!). It's the title of Algis Ruksenas' book, (The truth about the murderous happenings aboard the Cutter Vigilant during the Soviet-American confrontation off Martha's Vineyard), \$8.95, David McKay Co., Inc. (A "Year of Shame" - someday will be the proper title of a boon on USA Army's forced transfer to Reds of many hundreds of thousands of

we are growing used to. Can we have detente without "the spirit of detente"? Perhaps the distinction is psychologically too hard to sustain—like haying Munich without the spirit of Munich. Too few of his fellow Americans are Kudirkas, and we like our compromises and capitulations to have an aura of triumph about them, if only the haggard triumph of Realpolitik. Our enemies will encourage this tendency. But how do you make a treaty with Hell?

Reprinted courtesy
National Review

National Review is published bi-weekly by William A. Rusher. Editor, William F. Buckley, Jr.

Annual subscription rate - \$15.00.
National Review, 150 East 35th St.,
New York, N. Y. 10016.

men, women and children in Europe when Eisenhower was top commander; this information is still kept in Washington as an unreleasable secret. . . .)

Peasants' Wisdom Versus Professors Bookish One: Lithuanian peasant, saying: "Too great learning ended in nonsense", (Iš didelio rašto išėjo iš krašto), applies to learned professor Michael Parenti, (who believes in "popular devotion among the masses" to Stalin, and discounts any "horrors of slave labor camps", etc.), whose book, "The Anti-Communist Impulse", (Random House, New York), mocks American "obsession with anti-communism" by quoting suitable and unsuitable sources to "prove" communist "sincerity" whether they change their world conquest tactics by proclaiming "coexistence", "friendship", and any other grandiloquences. (Dear professor! It's easy, in American freedom of expression wellbeing, to be an apologist for things of experienced on own hide; Lithuanian peasants, (they're just an example of many other victims in Europe!), forced to half hungry work in country's collective farms today, remember when, before grasping tight control there, Communists proclaimed as "enemies of the people" anyone who "spread rumours" that this over 80% individual peasant country ever will have collective farms. . . .)

Lithuania, my native land is mentioned world over because of Soviet occupation. I've met Americans surprisingly well informed about Lithuania, but too many can't even place it right - "it's somewhere in the Balkans", they say.

Vienybe, January 10, 1975

Simas Kudirka to be Honored at Balzekas Museum Banquet

On Sunday, January 19, 1975, the Balzekas Museum of Lithuanian Culture's Annual Awards Banquet will be held in the Grand Ballroom of the Martinique, Evergreen Park, Ill.

Simas Kudirka, the Lithuanian seaman who made worldwide headlines in November, 1970, will receive the Museum's top honors as the American-Lithuanian of the Year.

Honorary Chairman of the affair is Mayor Richard J. Daley. Banquet Chairman is Mrs. Vytautas Dargis.

Proceeds from the banquet and the souvenir ad book will be shared two ways. The Museum will establish a scholarship fund for Kudirka's two children. The remainder will go towards a Free Lithuania wing of a proposed new museum building. Tickets are \$25.00 each. Reservations will be limited. Anyone interested in attending are requested to make their reservations as soon as possible by calling the Balzekas Museum, 347-2441, between 8:30 a. m. and 3:30 p. m.

"We are honored that Simas Kudirka and his family will be here for our Awards Banquet" said Stanley Balzekas, Jr., President of the Balzekas Museum. "We expect this to be one of the most memorable events in

Former congressman Hanrahan and Simas Kudirka in Chicago.

our nine years of honoring outstanding men and women representing many fields".

Mrs. Alex M. Kezes is Souvenir Ad Book Chairman and Margi Mankus is Souvenir Ad Book Editor. Reservations can also be made by writing to Mrs. Albert Aukers, 7157 South California, Chicago, Illinois 60629, Reservations Chairman.

Cocktails will be served at 5:00 p. m. and dinner at 6:30 p. m.

Miss Long Island Scholarship and Beauty Pageant in Affiliation with Miss Universe

Mr. Raymond S. Aarons, Executive Director of the Smith Haven Mall of Lake Grove, L. I., N. Y. cordially invites all eligible young ladies to participate in the forthcoming Miss Long Island Scholarship and Beauty Pageant in affiliation with Miss Universe, Inc. This exciting event will take place at the Mall on March 17th, 1975. In addition to the Prizes that will be awarded, Miss Long Island and her entire Court will become Official Contestants to the Miss New York State Beauty Pageant, in affiliation with Miss Universe, Inc. The State Pageant will again, be televised in a 90 minute Beauty Special by WNEW-TV., a Metro Media Channel-5 production.

To enter any young lady must be 18 years of age by May 17th, 1975 and not over 28 years by the same date. A citizen of the United States and a resident of New York State for at least six months. In addition, she must never have been married, divorced or had a marriage annulled. Students who reside out of State and who attend a school, college or university are eligible to participate.

Talent, experience of height requirements are not necessary for entry.

For Official Entry Forms and additional information, please write or call the Director's Office of the Smith Haven Mall, Middle Country Road, Lake Grove, L. I., N. Y. Phone 516-724-1433, or write to the

Miss New York State Beauty Pageant, 515 Summit Avenue, Baldwin, L. I., N. Y. Phone 516-223-2288.

DICK BUTKUS FILES SUIT AGAINST 5 DOCTORS

Dick Butkus, all-pro linebacker who filed a \$1.6-million breach of contract suit earlier this year against the Chicago Bears, filed another one recently. This time it was against five physicians - including the Bears' team doctor - and a hospital. Butkus accused them of negligence in the treatment of his right knee, causing him to quit football.

No dollar amount was specified in the suit filed in a Chicago circuit court against Illinois Masonic Hospital, and Drs. Theodore A. Fox, the Bears' physician; Louis W. Kolb, Javed Naziir, Arun Sheth and J. Krishnareddy.

ABOUT VILNIUS

• The daily birth rate in Vilnius is 18.8, death rate - 7.0 and marriage rate - 11.5.

• 30,000 students are trained at the city's six higher schools, 20,000 - at the 16 technical and special secondary schools, and 55,000 - at the 39 general education secondary schools.

• 4,900 scholars do research in the 43 institutes and laboratories.

Lietuviški apmąstymai

Rašo ALMUS ŠALČIUS

Mes esame čia

Į rankas pakliuvo Madison Square Garden Center reklaminis lapas: "We are Here". Akis užkliuvo už sakinio: "Cities of Vilna and Kovno in Russia". Na, kas gi čia dabar? - nustebau.

Skaičiau toliau. Tai buvę inspiruota "norinčių prisirišti prie savo kultūrinio paveldėjimo ir tradicijų žmonių, noras su žiūrovais pasidalinti kultūra ir dvasia, kuri išliko per amžius ir visokiausius sunkumus".

"Kūrybinga 100 dainininkų, šokėjų ir muzikų grupė, apimanti kelias kartas ir profesijas, iš Vilniaus ir Kauno, Rusijos pateiks savo programą, nežiūrint kaip kiti nuo to pildytųjų atkalbinėjo".

"Toliau", lape aiškinama, "kad jie, mat, pabėgę nuo persekiojimų, išvykę į Izraelį, o dabar siekia visam pasauliui deklaruoti-visais įmanomais būdais - fiziniai, kultūriniai ir dvasiniai - "Mes esame čia".

Šis pasirodymas bus išdidus ir pergalingas pateikimas kultūros, kurio rusai jiems negalėję užgniaužti. "Ateikite ir kartu pasidžiaukite iševio (exodus) džiaugsmu. . ." - kviečia rengėjai. Pasirodymai šioj milžiniškoj sporto salėje bus sausio 19, 21, 22, 23 dienomis.

Ir galvoji sau žmogus - kaip turėjo būti prisirišę prie gimtosios žemės žmonės, įvairių tautybių, tikėjimų,

visokiausio auklėjimo, kad atkeliavę per Izraelį, Viduržemį ir Atlantą naujajame pasaulyje pirmoj eilėj ryžtasi pasirodyti su Lietuvoj igautąją savąja kultūra.

Skųsdamiesi, kad jie pabėgę nuo persekiojimo šie, žydų kilmės žmonės, tikriausiai Lietuvai sako ačiū!

"Niekur Neišėisi iš laukų gėlėtų. . ."

Nors visas šis romantizmas paneigiamas Amerikos patyrimu, dar prieš nelaimingą kelionę Berijos laikais į Sibirą neseniai Vilniuje miręs poetas Kazys Inčičūra rašė: "Veltui Tavo mintys į Svetur keliauja, Saulė nors šviesiausia, bus svetur tamsi, čia brangiau už auksą juodos žemės sauja, nes kiekvienoj dulkėj čia tu pats esi. . ." Laikas, žinoma, visa tai pakeičia - bingo džiaugsmu klebonijoje ir vienuolynuose, Floridos šilta nykuma, gyvenimo tempu.

Naujai išvažiavusiems iš Lietuvos, inteligentiškesniems ir kūrybingesniems žmonėms "we are here" sunkiai pakeliamas.

Žiemos švenčių kortelėje iš Izraelio skaitau žodžius parašytus žydų kilmės lietuviams ten patekusios labai brangia kaina - praradusios profesūros darbą Lietuvos universitete, atsisakydusios nuo šeimos. Nors ir dabar ji dėstanti Izraelio universitete, mokanti laisvai kelias pasaulio kalbas, jau aplankiusi ir Ameriką, kokių sielvartu ji dėsto "We Are Here". . . "I'm still here and, with that horrible situation everywhere, I don't suppose there is a place in the world for me to go". Aiškiai pabrėžia - aš vis tebesu čia, ir visur esant tokiai bauriai padėčiai, man atrodo, kad nebėra pasaulyje vietos, kurioje begalėčiau prisiglausti. . ."

Gera, kad vis daugiau žmonių turi progos išvažiuoti iš Lietuvos ir kitų tarybinių respublikų pasaulyje pasišonėti.

Teko nugirsti, kad praėjusiais metais net 4,000 lietuvių važinėjosi sviete. Ir būdinga, kad iš jų retas kuris veržiasi palikti gimtuosius namus. Priešingai, rodo, kad gal net labai greitai prasidės "traukimas" atgal - ypatingai, jei bus pravesta rezoliucija, kad LTSR piliečiai galėtų Lietuvoje gauti savuosius pensijos ir kitokius čekius. Kanadiečiai lietuviai, tokias civilizoto pasaulio privilegijas jau turi. Kitaip sakant, "we are there", kur mus širdis traukia. . .

SPAUDA KOVOJA UŽ GYVYBĘ

Tarptautinis Spaudos Institutas (Zurich) Šveicarijoje 1974 metų pabaigai išleido pranešimą apie spaudos laisvę pasaulyje.

International Press Institute, (IPI), atstovaujamas 2,000 redaktorių ir leidėjų 67 kraštuose skelbia, kad didėjančios išlaidos, aštrėjanti konkurencija ir smarkūs industriniai konfliktai pasaulio laisvąją spaudą stumia prie pražūties.

Studentai atitaiso Darbininko "pasikalbėjimą"

1974 m. lapkričio 29 Darbininke tilpo pasikalbėjimas, pavadintas "Velniškas Maskvos Planas". Darbininko bendradarbio interview atlikta anoniminis su, pavardės nedavusiu Vilniaus universiteto lietuvių kursų lankytoju". Iš to "pasikalbėjimo" rašinys vėliau tilpo ir Naujienose. 1975 m. sausio 3 Darbininke tilpo minimus kursus lankiusių 3 studentų: Antano Dambriūno, Jono Vainiaus ir Šarūno Zikaro, kaip jie rašo, - "faktų iškraipymo" atitaisymas. Atitaisymas dar įdomus tuo, kad šie jaunuoliai yra gana dešinių pažiūrų tėvų veikėjų sūnūs. Iš "atitaisymo faktų" atrodo, kad originalusis "pasikalbėjimas" galėjo būti gimęs interview atlikusiojo galvoje. . .

Darbininko 1974 metų 48 nr. 1 puslapyje buvo išspausdintas dialogo formoje rašinys ("Velniškas Maskvos planas") apie lietuvių kalbos kursus Vilniuje 1974 metų vasarą. Ten rašoma, kad kursų inspektoriumi buvęs "Vilniaus universitete tobulinąs kompiuterius iš Amerikos atvykęs dr. A. Avižienis".

Dr. Algirdas Avižienis iš Kalifornijos Darbininko redakcijos nariui pranešė, kad ši žinia neatitinkanti tiesos ir kad jis minėtuose kursuose inspektorius pareigų nėjęs.

Darbininke (1974.XI.29) buvo paskelbtas pasikalbėjimas su vienu Vilniaus universiteto lietuvių kalbos kursų lankytoju. Kadangi tas lankytojas vietomis iškreipė faktus, o vietomis tiesiog netiesą pasakojo ir aplamai gerokai tendencingai viską nušvietė, tai mes tu pačių kursų lankytojai, norime kai ką patikslinti.

Netiesa, kad, prieš vykstant į Vilnių, visų kursantų namuose lankėsi sovietų pasiuntinybės žmonės - konsulas Mališauskas ir antras rusas. Faktas yra, kad Mališauskas ne visus aplankė ir kad ne visiem teko susipažinti su koku rusu iš pasiuntinybės.

Netiesa, kad bendrabutis tų šešių savačių būvyje buvo tuščias. Kiek supratome, jis buvo skirtas užsieniečiams, ir tuo pačiu laiku ten svečiavosi studentų grupelės iš Rytų Vokietijos, Lenkijos bei kitų šalių.

Netiesa, kad mūsų seniūnes paskyrė kursų vadovybė. Kursų vadovybė pasiūlė dėl formalumų išsiriškinti seniūnę. Kadangi mūsų tarpe buvo ir eilė vyresnės kartos kursančių, atitinkamai pritarėm, kai, susirinkus kitą dieną, viena pasiūlė kitą. Tai nereiškia, kad ji buvo kursų vadovybės parinkta.

Netiesa, kad kursų inspektorius buvo Vilniaus universitete tobulinąs kompiuterius iš Amerikos atvykęs dr. A. Avižienis. Dr. Avižienis baigiamajame kursų posėdyje pasakė žodį - tai ir viskas, ką jis turėjo bendro su kursais. Atrodo, kad pasakotojas ne visiškai supranta, ką reiškia inspektorius.

Mums labai įdomus ir tas kelionės pinigų gražinimas mūsų kolegai. Universitetas pagal sutartį, išreikš-

tą kursų atmintinėje, parūpina apgyvendinimą ir primoka stipendijos pragyvenimui, o patį nuvykimą ir grįžimą apsimoka patys kursantai. Atrodytų jau ir taip dosni iš universiteto pusės, bet kad apmokėtų ir kelionę, mums tai visai negirdėtas dalykas. Gal mūsų kolega yra kuo nors nusipelnęs ar užsitarnavęs apmokėjimą, nes vis dėlto kelionė iš Amerikos į Maskvą ir atgal, net studentiškom kainom, atsieina virš 500.

Kad jis galėjo būti specialus žmogus, taip pat patvirtina ir tai, kad jį pasitiko VU ir Ryšių su Užsienio Lietuvių Komiteto atstovai. Kiek žinome, daugumo iš mūsų niekas nepasitiko, net pabarė, kad nepranešėm, kada atvažiuojam.

Iškreipta tiesa, kai sakoma: "Kiek to mokslo buvo, tai ir tas buvo atremtas į bolševikinę propagandą". Daugumas pamokų buvo skirta kalbos mokslui. Ir daugumas Lietuvos kalbininkų nėra jokie propagandininkai, o rimti mokslininkai. Gal ir buvo iš gramatikos vadovėlio paimtas propagandinis sakinytis, bet tai neleidžia sakyti, kad viskas buvo atremta į bolševikinę propagandą.

Kalbant apie propagandą, galima sutikti, kad ji buvo neišvengiama. Jau pats parodymas gerai sutvarkytų muziejų, atstatytos Trakų pilies, gražių gyvenamųjų rajonų ar pavyzdinio kolūkio yra propaganda. Bet juk ir kiekvienas kraštas svečiams ar turistams rodo tai, kas gražiausia ir geriausia. Tai negi Lietuvoj gali būti kitaip. Visa tai pagaliau lietuvių rankų darbas. Tai kodėl jie neturėtų tuo didžiuliu ir tai rodyti. Tuo, žinoma, bent netiesiogiai pagiriama ir santvarka. Bet

Tęsa iš 2 psl.

1974 m. pabaigoj spaudoj kilo naujų minčių. Jeigu komunizmas yra internacionališkas, lygiai internacionališka yra ir Vatikano veikla. Kai kovojama už Nepriklausomą Lietuvą, nenorima, kad viena tauta valdytų kitą. Na, o Vatikano itališkieji bosai yra juk virš lietuvių dvasiškių. Kaip rusai komunistai veikia lietuvius, taip Vatikano agentai veikia dvasiškius. Vieni traukia į Maskvą, kiti į Romą. . . Susipratę stiprūs lietuviai sugeba atsilaukiyti Lietuvoje prieš rusus, o išėivijoje susipratę dvasiškiai prieš Vatikano internacionalistus.

Rygoje veikė slapta spaustuė, kurioj buvo spausdinami tik tikiškiniai raštai. Slaptoji policija pasiūlusi 50,000 rublių išdavikui, spaustuė surado. . . policijos nuovadoje. . . Suimti ir Lietuvoje gaminusieji Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką. Apkaltinti ir nuteisti 4 lietuviai: Petras Pliumpa, 8 metus kalėt, Povilas Petronis - 4, Virginijus Jaugelis - 2 ir Jonas Stašaitis - 1. Kaltinimas: Persunkta tarybinės visuomenės

šiek tiek prasilavinę žmonės pajėgia skirti santvarkos ir žmonių nuopelnus.

Nesinori su mūsų kolega sutikti, kad mes buvome tokie jau bailiai, kad tik kukliais klausimėliais pajėgdavome šviestis. Kaip tik įvairiose ministerijose mes ne tik gan agresyviai klausinėdavome apie įvairius dalykus, liečiančius Lietuvą, bet ir rasdavome progos paaiškinti, kaip panašūs dalykai ruošiami ar tvarkomi vakaruose.

Netiesa, kad vedė mus į ateizmo muziejų: nors kai laisvo laiko buvo, galėjo ten apsilankyti, kas tik norėjo. Kai labai rūpėjo pirmą kartą pamatyti Kauną, gal būtume galėję apsieiti be ekskursijos į IX fortą. Kursai nebūtų nukentėję, jei nebūtume Kaune pamatę pluošto gamyklos, kuri nebuvo jau tokia įdomi. Reikia pripažinti, kad mes apie įvairias siūly kokybes mažai nusiimanėme; tai parodė mūsų gan prasti klausimai pokalbyje su gamyklos direktoriais. Tačiau nenorime nuvertinti kitų ekskursijų, kurios buvo tikrai įdomios bei įvairios.

Kad buvo kokios nors dainų šventės, mums tai irgi naujiena. Kultūros ministerijoje aiškino, kad didžioji dainų šventė, kuri vyksta kas penkeri metai, yra skirta ateinančiai vasarai. Jeigu mūsų kolega turi mintyje Lietuvos ansamblio koncertą, kurį teko išklaudyti, jis gerai atsimins, kad mes visi ne vienoj vietoj sėdėjome. Buvome išbarstyti keliose salėse dalyse. Mūsų kolega, pastebėjęs visų plojimus ar neplojimus, turėjo turėti velniškai geras akis.

Gaila, kad mūsų kolega jautė tam tikrą izoliaciją ir bijojo (dėl visokių sekiojimų) susipažinti su pašalie-

čiais. Gal vienas kitas pasikalbėjimas ar užmegzta draugystė būtų jam sudarę ne vien geresnį dabartinio Lietuvos gyvenimo vaizdą, bet ir būtų likęs šioks toks ryšys su tėvų gimtuosiu kraštu. Mes kiti Vilniuje tos izoliacijos nejautėme, ir todėl su laiku atsirado progos susipažinti ir susidraugauti su ne vienu. Ir tikimės, kad mūsų ryšiai bei draugystės nesibaigs tik su pereita vasara.

Aplamai pasakotojas stengėsi tuos kursus pavaizduoti kuo neigiamiausiai. Galima, žinoma, turėti visokių nuomonių tuo klausimu, bet nereikia kalbėti netiesos ar tiesą iškreipti, nes tai nepasitarnauja jokiam geram tikslui.

Mes norėjome susipažinti su Lietuva geriau, negu tai galima padaryti per 5 dienas, nuvažiavus su turistine grupe. Ir mes manome, kad savo tikslą pasiekėme. Susipažinome su giminėm, kurių iki šiol visai nepažinome. Susiradome ir draugų. Pamatėme kraštą. Dabar mes jo tikrai nebegalėsime pamiršti. Dėl to ir tuos kursus laikome naudingais.

Pagaliau tai pripažįsta ir mūsų bailusis anoniminis kolega, kuris sakosi, kad Vilniuje labai bijojęs. . . pabūgęs savo nesusigaudymo lietuviškuose reikaluose. Ir jis į klausimą, ar nuvykimą į kursus laiko naudingu dalyku, atsakė: "Taip, laikau". Kad kursai naudingi ir jaunimas jais domisi, rodo ir tas faktas, kad pirmais ir antrais metais aplikantų į juos buvo dvigubai daugiau, negu buvo priimta.

Antanas Dambriūnas
Jonas Vainius
Šarūnas Zikaras

Tebunie 1975-ieji geresni!

neapykanta, kurstanti veikti prieš valstybę. Įdomu kas juos išdavė? Ar Vatikanas galės tuos lietuvius išgelbėti?

Iš Lietuvos į Jungtines Valstybes dar niekad tiek daug svečių neatvyko, kiek 1974 m. Jie atvežė gyvų žinių iš dabartinės Lietuvos gyvenimo. Kai kurie svečiavosi po pusmetį ir ilgiau. Gavę progos pažinti ir mūsų gyvenimą. Savo patyrimus plačiai Lietuvos žmonėms išpasakojo. Niekad iš dabartinės Lietuvos tiek daug ir nepasitraukė, kiek 1974 m. Tik ne visi priimti pilnai isskėstomis rankomis. Į daugelį atvykėlių žiūrims, kad jie nepakartotų, ką atliko Morkus, Alseika, Mikuckis. . . O kad jų tarpe gali būti tokių, abejoti nėtenka.

Jeigu priėmė rezoliucijas naujuosius metus pradėdami, 1974-ųjų klaidų 1975-aisiais nepakartotume - būtų gerai.

Žengdama į Naujuosius 1975-uosius metus, Vienybė išengia į savo gyvenimo 89-uosius. Tai ilgas amžė-

lis. O kadangi mes tikime į Lietuvos himno dr. Vinco Kudirkos žodžius - septyni stiprybės praeities, Vienybės šeimai-skaitytojams, bendradarbiams, rėmėjams, skelbėjams linkime stiprėti, pasitraukusiųjų iš gyvųjų tarpo veikėjų vietas tuoj užimti. Laikraštį stengiamės gyvinti, žinias teikti kondensuotai. Žinoma, gyvendami greito gyvenimo valstybėje, neturime laiko, taip pat negalime lenktyniauti su kasdien kelis kartus televizijoje ir dienraščiuose perduodamomis pasaulinėmis žiniomis, tad mėginame ir toliau ribotis plačiosios lietuvių veiklos ir lietuvių liečiančiomis žiniomis. Skaitytojams pageidaujant, paminėsime ir svarbiausius pasaulinius įvykius. Tai nelengvas išpareigojimas, tuo labiau, kad svarbiausias žinias norime perduoti ir vaizduose. Vienas paveikslas, kaip žinote, daugiau pasako, negu tūkstantis žodžių. Tad, mėginame skaitytojus informuoti ir nuotraukomis.

Palinkėję sveikatos, ilgo amžiaus, dar linkime ir viso pasaulio lietuviams siekti gražaus tarpusavio su gyvenimo. Tegyvuoja visų Lietuvos žmonių Vienybė!

Vienybė, 1975 m. sausio 16 d.

Sveikata

Saugokit akių šviesą

Iš visų jutimo organų regėjimas duoda daugiausia informacijos apie aplinkinio pasaulio daiktų formas ir spalvas. Išsaugoti gerą regėjimą labai svarbu kiekvienam. Kartais mes pernelyg neatsargūs ir netatuojam savo akių, o juk daugeliu atveju regėjimas priklauso nuo mūsų pačių.

Neatsargumas esti daugelio nelaimingų atsitikimų, jų tarpe ir akių sužalojimų, priežastis. Akims pakanka visai nestipraus smūgio aštriu smailiu daiktu ar metalo atskalos, kad išvyktų nelaimė, ir žmogaus iš dalies arba visiškai netektų regėjimo. Tačiau neretai fabrikuose pastebėjus darbininkus, dirbančius pavojingą akims darbą be apsauginių akinių, o juk daugelis nukentėję, kaip tik nepaisydami darbo saugumo.

Suaugę abejingai praeina pro vaikus, žaidžiančius aštriais, smailiais žaislais. Tik pasidairykime kiemuose. Berniukai - išsistos "kariaujančiųjų" komandos, - apsiginklavę strėlėmis ir lankais, svaidyklėmis, degtukų siera užtaisomais šautuvais, durtuvais ir kitokiais savo gamybės "ginklais", kiaušas dienas praleidžia be suaugusiųjų priežiūros. Nutaikę strėlės smaigalį savo "priešui" ir veidą, vaikas visai negalvoja apie pasekmes, o suaugusieji susigriebia, tik atsitikus nepataisomai nelaimėi. Kiti tėvai netgi mielai perka savo sūnams durtuvus, kalavijus, fechtavimo įrankius, nesuprasdami, jog ir šitų vaikiškų ginklų visiškai pakanka susižaloti akims. Juk vaikas žaislą naudoja pagal paskirtį - jis juo "kariauja". Ne kartą teko matyti, kaip berniukai į strėlės smaigalį dar įkala vinį. Kad geriau smigtų! Arba iš svaidyklės mėto lenktus metalinės vielos gabalėlius. Vaikai nepagalvoja apie galimą akių sužeidimą, už juos turi mastyti vyresnieji. Nepraeikime pro šalį ten, kur matome, kad gali atsitikti nelaimė.

Žmonės, turintys geras sveikas akis, nemoka tausoti šio turto ir dažnai išsistos valandas žiūri į mirgantį televizoriaus ekraną, nekreipia dėmesio į smulkius akių sužeidimus ar kristus, skaito prieblandoje. Ypač kenksmingas besaikis knygų skaitymas augančiam organizmui.

Ilgalaikis skaitymas be pertraukų, ypač gulint lovoje arba esant nepakankamam apšvietimui, sudaro palankias sąlygas trumparegystei, kuri tolydžio progresuoja, jeigu darbo ir poilsio režimas nereguliuojamas. Progresuojant trumparegystei gali sukelti sunkias komplikacijas, dėl kurių žmogus neretai visiškai apanka. Todėl reikia žinoti, kad progresuojanti trumparegystė - sunki akių liga, ir tokie ligoniai gydytojo visą laiką turi būti sekami ir gydomi. Trumparegystės išgydyti neįmanoma. Galima tik sustabdyti jos progresavimą, ir tik tais atvejais, kai pacientas griežtai laikosi visų gydytojo nurodymų, ypač regimojo darbo higienos reikalavimų. Žmogus turi žinoti, kad pagrindinė regėjimo inva-

lidumo priežastis yra ne kas kita, o ta pati trumparegystė, kuri atsiranda mokykliniame amžiuje. Ir kovoti su ja turi ne tik akių gydytojai, bet taip pat pedagogai, o svarbiausia - tėvai. Juk pirmiausia nuo jų kontrolės priklauso, kaip moksleivis praleidžia savo laisvalaikį. O vyresnieji moksleiviai jau ir patys gali rūpintis savo akimis.

Kiekvienam dera žinoti, kad, pastebėjus mažiausius regėjimo sutrikimus arba kokius nors pakitimus akyse, reikia nedelsiant kreiptis į akių ligų specialistą. Kai kurių žmonių tarpe dar neišnyko blogas įprotis laukti, "gal praeis". Dar ir dabar pasitaiko, kai ligonis pirmą kartą kreipiasi į gydytoją tada, kai jau mažai bemato. Tada dažniausiai jau negalima niekuo padėti, kadangi, ligai progresuojant, yra žuvs pats regėjimo nervas.

Taigi neatidėliokime savo vizito pas gydytoją, visada atvykime pakartotiniam patikrinimui paskirtu laiku, griežtai laikykimės gydytojo nurodyto režimo, t. y. patys branginkime savo regėjimą.

Dr. Joana Jautakienė

Ančių mėsa - maistinga

Ančių mėsoje yra: kalcio, fosforo, geležies, vario, mangano, molipdeno, kobalto. Šie elementai žmogaus organizmui turi didelės reikšmės, nes jie dalyvauja medžiagų ir energijos apykaitos procesuose, įeina į vitaminų, fermentų, hormonų sudėtį. Tyrimai parodė, jog ančių mėsoje mineralinių medžiagų yra gan daug. Žmogus suvalgęs 3/4 svarų antienos, gauna baltymų, fosforo, geležies vienos paros normą.

KELETAS PATARIMŲ

● Labai naudinga kasdien prieš pusryčius arba naktiai išgerti vaisių ar daržovių sulčių. Ypač rekomenduojama pomidorų ir morkų - jose yra vitamino A, kuris gerai veikia odą, sustabdo jos ankstyvą suglebimą.

● Jeigu jūs greitai pavargstate, neverta vakarais sėdėti prie televizoriaus, atsigulkite anksčiau ir stenkitės miegoti ne mažiau kaip 8 valandas. Prieš miegą atidarykite langą, keletą kartų giliai įkvėpkite ir iškvėpkite. Žinoma, geriausia prieš miegą pasivaikščioti. Jei yra galimybė, miegokite prie atviro langelio.

● Jei rytą jaučiatės blogai ir skauda galvą, neskubėkite praryti tabletes ir gerti juodą kavą. Prie atviro lango padarykite keletą gilių įkvėpimų, po to atlikite mankštą, ir savijauta pasitaisys.

● Jeigu jūsų nuo vėjo sužiurkštėjusios rankos ir lūpos, vakare, pabaigusius visus darbus, nuplaukite jas šiltu vandeniu ir pamasažuokite šepetėliu. Nušluostę, patepkite glicerinu arba riebiu kremu. Vakare, išvaliusios dantis, išplaukite dantų šepetėlį, pamasažuokite juo lūpas ir dantų smegenis. Sutrūkinėjusias lūpas pamėginkite patepti naktiai medumi.

● Jei pradėjo labiau pavargti akys, patartina dėti silpnos arbatos arba ramunėlių nuovirų kompresus. Užplikykite žiupsnelį ramunėlių verdančiu vandeniu, palaikykite, po to šiltu nuoviru suvilgykite vatą gabaliukus ir palaikykite uždėjusios ant vokų 5 minutes.

A. Radžiūno Silver Bell kepykloje Corona, N. Y. lietuviškos duonos perka A. Yuozėnienė ir V. Tyshėvienė. Joms patarnauja A. Bliuvienė [dešinėje], kepyklos vedėja.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

REKORDINIS KVIEČIŲ DERLIUS JAV

JAV Žemės Ūkio departamento pranešimu, JAV-bių šiemetinis kviečių derlius skaitomas rekordiniu, būtent 1,793,332,000 bušelių. Kviečių užteksią naminiams reikavimams ir eksportui.

Apskaičiuojama, kad JAV ūkininkai turės rekordines pajamas - iki \$7.7 bilijonų. Tai bilijonu dolerių daugiau kaip pernai.

Rekordinės ūkininkų pajamos numatomos daugiausiai dėl to, kad šiemet kviečių kainos aukštesnės.

Prašome atnaujinti prenumeratą!

Pagrindines Vienybės pajamas sudaro prenumeratos mokesčiai. Jei-gu Jūsų prenumerata pasibaigė, maloniai prašome nedelsiant atsilyginti. Jūsų prenumeratos terminas pažymėtas greta Jūsų vardo kiekviename numeryje, kurį gaunate paštu.

Prenumerata metams JAV ir Kanadoje:

"Second Class Mail" teisėmis - \$ 7.00

"Air Mail" siuntimu - \$15.00

VIENYBĖS ADMINISTRACIJAI

Siunčiu \$ _____ Vienybės prenumeratai atnaujinti. Už praėjusį laiką apmoku skolą \$ _____. Vienybei paremti aukoju \$ _____.

Vardas, pavardė _____

Adresas _____

Miestas _____ Zip Code _____

Kadangi prenumeratai pasibaigus iš senų laikų Vienybės siuntinėjimo nenutraukiame, pasitikėdami Jūsų gera valia - būtume dėkingi, kad mums praneštumėt, jeigu laikraštis nepageidaujamas ir neketinate atsilyginti.

ADMINISTRACIJA

IVAIROMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149.

CIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Krepšinio dienos Chicagoje

Paskutinį 1974 m. savaitgalį i Chicago Marquette Parko sporto salę susirinko apie šimtinę krepšinin-
kų, pradedant pačiais jauniausiais (nuo 12 metų) ir baigiant seniausiais (iš tokių gal vienam kitam buvo netoli 40 metų). Čia buvo rungtyniaujama jaunių A, B ir C klasėse. Vyrų grupėje buvo laukiama daugiau penketukų, bet susirinko tik 4. Čia šalia trijų lietuvių tarpe dažnai matomų komandų: Lituanicos, Neries ir Cicero Aro, pasirodė ir Ugnis. Ši labai šiltai pavadinta komanda Marquette Parko pirmenybėse žaidžia 1500 Club vardu ir jai pasisekė išsikaupti i baigmę, kur gana žiaurakai buvo nuskriausta Neries. Kelyje i baigmę Ugnis įveikė Ara 63:59, o Neris-Lituanica 80:72. Baigmėje Neris užgesino Ugnį sukraudama šimtinę su kaupu. Pas Nerį matėsi dar veteranų, kurie lietuvių tarpe rodosi jau daugiau negu dešimtmetį - tai Varnas ir Jesevičius. Šie žaidėjai kartais dar vis sublizgėdavo gražiais deriniais bei metimais, nors matėsi, kad trūkdavo kvapo. Tačiau geriausias Neries komandoje buvo Stankevičius, kuris baigmėje pelnė 25 taškus.

Geriausieji sportininkai

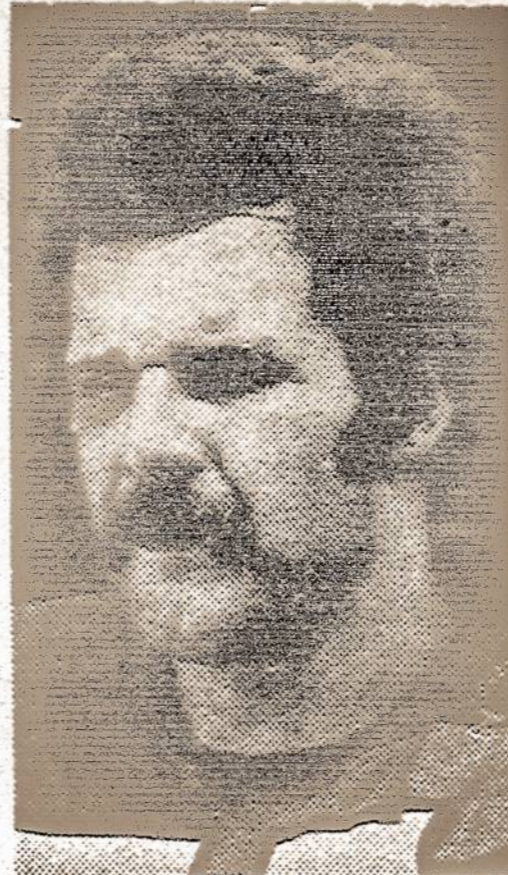
Sporto laikraštis Lietuvoje kasmetai renka geriausiųjų Lietuvos sportininkų dešimtuką. Pirmoje vietoje 1974 metų sąraše atsistojo pasaulio čempionas, irkluojas Vladas Česiūnas. Jis savo kolekcijoje turi olimpinį, tris pasaulio, Europos ir Amerikos pirmenybių aukso medalius. Antruoju liko Modestas Paulauskas, kuris pernai antrą kartą pasipuošė pasaulio nugalėtoju (krepšinyje) medaliu. Po to eina - Č. Jazerskas, K. Šapka, G. Ramoškienė, S. Brundza, V. Truškinas, J. Kuricinas, A. Stankevičius, V. Marcinkevičiūtė. Pirmąją vietą užėmęs Česiūnas gavo daugiau negu 35 tūkst. balų.

Kęstutis Šapka, Europos vicečempionas šuolyje i aukštį, buvo išrinktas pirmuoju lengvaatletu Vilniaus radijo tradicinėje anketoje. Po jo ejo M. Butkienė, J. Grigas, N. Raziene (Sabaitė), R. Plungė ir kt.

Sov. Sąjungos krepšinio federacija paskelbė 1974 m. geriausių krepšinin-
kų sąrašą. Kraštiniu puolėju ant-
ruoju įrašytas M. Paulauskas, o kitas lietuvis - L. Žukaitis - dešimtuoju. Gynėju tarpe Žalgirio žaidėjas A. Linkevičius taip pat gavo 10 vietą.

Carl Barzilauskas - nauja žvaigždė

Kuomet chicagietis, Dick Butkus, dėl sveikatos sumetimą pasitraukė iš aktyvaus futbolo, jo vieton stoji kitas lietuvių kilmės žaidėjas Carl Barzilauskas. Apie šį žaidėją neper-
seniai ilgą rašinį patalpino Chicago

Carl Barzilauskas

Tribune dienraštis UPI agentūros straipsnyje iš Hempstead, N. Y. (ten, atrodo, šis sportininkas gyvena). Iš šio rašinio sužinome, jog Barzilauskas, kuris praėjusį sezoną žaidė už New Yorko Jets profesionalių futbolo komandą, i ją atkeliavo iš Indianos universiteto. Jis yra tikras milžinas, pats didžiausias žaidėjas koki tik Jets profesionalų futbolo komandą, i ją atkeliavo iš Indianos universiteto. Jis yra tikras milžinas, pats didžiausias žaidėjas koki tik Jets yra turėję: 6'6" ūgio ir 280 svarų. Barzilauskas, kuris komandoje užima "defensive tackle" poziciją buvo labai efektingas gynime ir ypatingai pasireiškė per paskutinius 3 žaidimus, kuriuos Jets laimėjo. Straipsnyje pacituota ir jo oponentų pareiškimų apie patį Barzilauską, kurie skamba labai pagyriškai jo adresu. Rašinys užvardintas - "Indiana's 'Barzo' plugs defensive leaks for Jets".

Sportas trumpai

Genius Kriaučeliūnas, 6'4" ūgio žaidėjas, yra geriausias krepšinininkas Sanburgo gimnazijos, esančios Chicago priemiesčiuose, rinktinėje. Jis dažniausiai savo komandai pelno daugiausia taškų ir yra pastoviausias krepšinininkas. Kriaučeliūnas taip pat yra žaidęs ir už Chicago Lituanicos jaunių komandą.

Ignas Žalys dalinosi trečią vietą su 5 kitais šachmatininkais Montrealio rudeniniame turnyre. Žalys pralaimėjo tik prieš Kolumbijos miestą G. Garcia, kuris užėmė I vietą.

Povilas Tautvaišas, buvęs Bostono ir Chicago šachmatų meisteris, gruodžio mėn. Chess Life and Review žurnale tilpusioje kvalifikacijoje yra patalpintas "Life Masters" sąraše.

Sueina 25 metai, kai S. Amerikoje prasidėjo nauja išeivių sporto veiklos fazė. Šią veiklą pradžioje koordinavo FASKAS, kuris vėliau pavirto ŠALFASU. Pirmosios bendros JAV ir Kanados lietuvių sporto varžybos įvyko 1950 m. Toronte. Dabar sportininkų organizacijos pirmininku yra chicagietis dr. E. Ringus.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzionas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniais ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, įgyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų [Money Orders] ir įvairiausiai kitais reikalais, - kreipkitės i

JOSEPH ANDRUSIS

87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis i visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudus ir visais reikalais kreipkitės i

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: V Virginia 6-1800

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

Tel. EVergreen 2-6440

1883 MADISON STREET • BROOKLYN, N. Y. 11227

NEW YORKE MIRĖ JONAS VILKAITIS

Ilgokai sirgęs, 1975 m. sausio 1 d. 10 val. vak. Jamaica ligoninėje Jamaica, New York mirė Jonas Vilkaitis, 86 m. amžiaus. Liko 2 sūnus Laimutis ir Ramutis, žymūs inžinieriai. Laidotuvių direktoriui J. Garšvai patarnaujant, velionis buvo sudegintas, o palaikai bus palaidoti Tautinėse Kapinėse Chicagoje.

Gimęs 1888 m. gegužės 11 d. Kybartuose.

Buvo vienas veikliausių visuomenininkų, Lietuvos socialdemokratų partijos veikėjas, savivaldybininkas, mokytojas, kooperatininkas, žurnalistas.

Vidurinį mokslą Vilkaitis ėjo Marijampolėje ir Petrapilyje, nuo 1911 iki 1915 metų. Psicho-neurologijos institute Petrapilyje studijavo pedagogiką ir istoriją.

1910-1911 metais, prieš išvykdamas į Petrapilį, gyveno Rygoje. Ten buvo vienas Giedros draugijos steigėju, taip pat mokytojavo draugijos išlaikomoje lietuvių mokykloje. Redagavo Socialdemokratų partijos laikraščio Brėkšta pirmuosius du numerius, rašė atsišaukimus lietuvių ir rusų kalbomis, buvo sumtas, kalinamas ir iš Rygos ištremtas.

Petrapilyje 1912-1914 m. buvo Lietuvių Studentų Draugijos pirmininku, veikė kitose lietuvių organizacijose.

Nuo 1915 iki 1918 metų tarnavo Rusijos žemietijų sąjungoje. Nuo 1918 iki 1919 dirbo Darbo Balso redakcijoje, veikė Vilniaus Darbininkų sąjūdyje, buvo išrinktas Vilniaus darbininkų Tarybos nariu.

1920-1924 metais buvo Tauragės apskrities savivaldybės pirmininkas, vidurinės mokyklos mokytojas, mokytojų kursų vedėjas ir jo paties suorganizuotos mokytojų seminarijos mokytojas.

1926-1927 m. buvo Lietuvos savivaldybių departamento direktorius.

Jonas Vilkaitis

1928-1933 m. Kauno miesto ligonių kasų direktorius.

Nuo 1926 m. uolus kooperatininkas ir kooperacinės Spaudos darbininkų bendrovės Raidės steigėjas ir jos pirmininkas.

1944 metais pasitraukęs iš Lietuvos, 1945 m. Vokietijoje buvo vienas bendruomenės steigėju, vėliau pirmininkas.

Atvykęs į Ameriką-JAV Lietuvių Bendruomenės laik. organizacinio koto pirmininkas.

Daugelio laikraščių bendradarbis. Spaudoje pradėjo bendradarbiauti 1906 metais: redagavo Lietuvos Žinių priedą Mokyklą, Darbininkų Gyvenimą, Savivaldybę, Darbą ir Sveikatą ir Talką. Bendradarbiavo Lietuvos Ūkininke, Lietuvos Žiniose, Bendrijoje, Aušrinėje, Mokykloje ir gyvenime, Kovoje, Vienybėje, Darbo Balse, Sietyne, Socialdemokrate, Mintyje, Keleivyje, Naujienose ir kituose laikraščiuose.

Odesos žydai kritikuoja Ameriką

Tarybų S-gos spauda rašo apie išvykusius iš Tarybų S-gos, ypač į Izraelį ar kitas valstybes. Jie pabrėžia, kai išvykusieji nusivilia ir grįžta atgal.

Sovieckaja Rosija aprašo žydų porą iš Odesos, kuri iš Amerikos grįžo ir pareiškė norinti išbučiuoti kiekvieną Odesos akmenį... Aneta Sklijar ir jos vyras Josif buvo išvykę pas savo tetą Juliją Coopersmith, kuri gyvena netoli Philadelphia, Pa. Po trijų mėnesių šie Odesos žydai grįžo atgal ir pasakė: "Teturime tik vieną patarimą tiems, kurie nori išvažiuoti iš Tarybų Sąjungos - pirma pasikalbėkite su mumis"...

Sklijarams nepatiko Amerikos žmonių santykiavimas, balta duona, moralinis klimatas, materializmas.

Paklausti korespondentų, kaip ten buvo su svečiais iš Odesos, juos Amerikoje priglaude Coopersmithai pareiškė, esą jie atbėgėliai iš Tar. S-gos nusivyle. Teta ir jos vyras visur odesiečius vežiojo, rodė, vaiši-

Vienybė, 1975 m. sausio 10 d.

ne, suradę abiem darbus, pasamde anglų kalbos mokytoją. Svečiai viską Amerikoje peikė: rusiška duona esanti skanesnė, oras gražesnis.

Vyras 50 m. amžiaus, žmona 44 m. ilgėjosi Odesos, negalėjo prie Amerikos prisitaikyti, nors, pasak Coopersmithų, jie labai ir nesisten-gė...

Mažai imigrantų taip gerai turėjo, kaip Josifas ir Ania, pasakė Coopersmith. Gal ateiviai supyko, kad jiems niekas nenupirko Cadillac?

Pats Coopersmithas atvyko į Ameriką 1921 m., būdamas 19 m. amžiaus ir atsimens, kaip jam teko sunkiai dirbti ir vargti, o tie svečiai norėję per naktį turtuoliais tapti...

PRADĖJO MINĖTI ČIURLIONIO ŠIMTAŠIAS

Naujosios Anglijos dailininkas Pranas Lapė Chicagoje jau skaitė paskaitą ir parodė Lietuvos Kino Studijos paruoštą filmą apie Mikalojų Čiurlionį.

Aukos Vienybei

Atnaujindami prenumeratą, po \$3.00 aukojo:

J. Churlienė, Pattenburg, N. J.
Marie Kvekshas, Burns, Or.
J. Aušrotas, London, Ont.
J. Kučinskas, Miami, Beach, Fla.
J. Matakas, Pottsville, Pa.
Anna Brush, Long Beach, Cal.
A. Stenės, Bronx, N. Y.
Frances Globich, Harrison, N. J.
A. Bareikis, Philadelphia, Pa.
A. Chebatorienė, Philadelphia, Pa.
A. Kuslis, Watertown, Conn.
B. Starkienė, Santa Monica, Cal.
J. Naujokaitis, Cleveland, Ohio
K. Leseckienė, Chicago, Ill.
J. Butėnas, Chicago, Ill.
M. Kregždienė, Richmond Hill, N. Y.
Z. Vitaitienė, Brooklyn, N. Y.
J. Kapačinskas, Chicago, Ill.
P. Tamulis, Ventnor, N. J.
Ursulė Kraus, Woodhaven, N. Y.
O. Milmantavičienė, Brooklyn, N. Y.
Ona Petrash, Ozone Park, N. Y. \$25.00
T. Slapikas, Chesapeake, Va. . . 25.00
J. Yankus, N. Cape May, N. J. . . 13.00
Rose Simelis, Belleville, N. J. . . 12.00

U. Zaveckas, Brooklyn, N. Y. . . 10.00
K. Algenis, Woodhaven, N. Y. . . 8.00
A. Rekus, New Britain, Conn. . . 6.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame. VIENYBĖS LEIDĖJAI

LIETUVAITE LAIMĖJO PRIZĄ UŽ LĖLĘ

Prieš kiek laiko Kenosha, Wisc. Brown bankas paskelbė lėlių konkursą, skirdamas 7 prizus už gražiausiai papuoštas lėles. Kenoshietė Stasė Grigaliūnienė patiekė savo pačios pasiūtą lėlę.

Brown banko lėlių konkurso komisija Grigaliūnieni už jos lėlę paskyrė pirmąjį didįjį piniginių prizą - "Grand prize".

Kenosha News skelbdamas lėlių konkurso rezultatus įdėjo pusės laikraščio puslapio pranešimą su visais konkurso laimėjusiais dalyviais.

S. Grigaliūnienė yra 1968 m. balandžio 10 d. mirusio Lietuvos kariuomenės majoro Igno Grigaliūno našlė.

L Aidotuvų Direktorai

Funeral Directors

Juozas Kavaliauskas

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

Charles J. Roman Funeral Home

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER
1113 MT. VERNON ST., PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

M. P. Ballas Funeral Home

ALB. BALTRŪNAS-BALTON
660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

DAVENPORT 6-1658

ESTABLISHED 1941

Kodis Funeral Home

63-06 FLUSHING AVE., MASPETH, NEW YORK
Augst W. Kodis Edward A. Kodis

Joseph Garszva

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y. 11211
Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

Viešėjo pas Jurgėlas. Bronė Tautvilienė iš Washington, D. C. neseniai mirusio pulk. Narcizo Tautvilos našlė, savaitę laiko viešėjo pas dukrą ir žentą Algį ir Daną Jurgėlas, Sands Point, N. Y.

Amilija Bliuvienė Silver Bell krautuvės vedėja, Corona, N. Y. išvyko dviem savaitėm atostogų į Miami, Florida. Jos vadovaujama krautuvė, pardavinėjanti lietuviškus pyragus ir duoną, išpopuliarėjo ne tik Brooklyne, Coronoj, bet visose miesto dalyse ir toli už jų. Galima sakyti, kad kartu su Beleckiene, Amilija Bliuvienė yra "most prominent Lithuanian Business lady in Queens."

Joe Chalkis tapo Jamaica Volkswagen, vokiškų nepakeičiamų automobilių didžiausios krautuvės Queens, naudotų automobilių skyriaus vedėjas. Jis gerai kalba lietuviškai.

Joe Blass-Blaževičius, iš Kings Point, N. Y. vienas labai sėkmingų apdraudos specialistų New Yorko apylinkėje, po ilgesnės nesveikatos, gražiai pasveiko. Jis dirba prie Allstate Insurance Bendrovės.

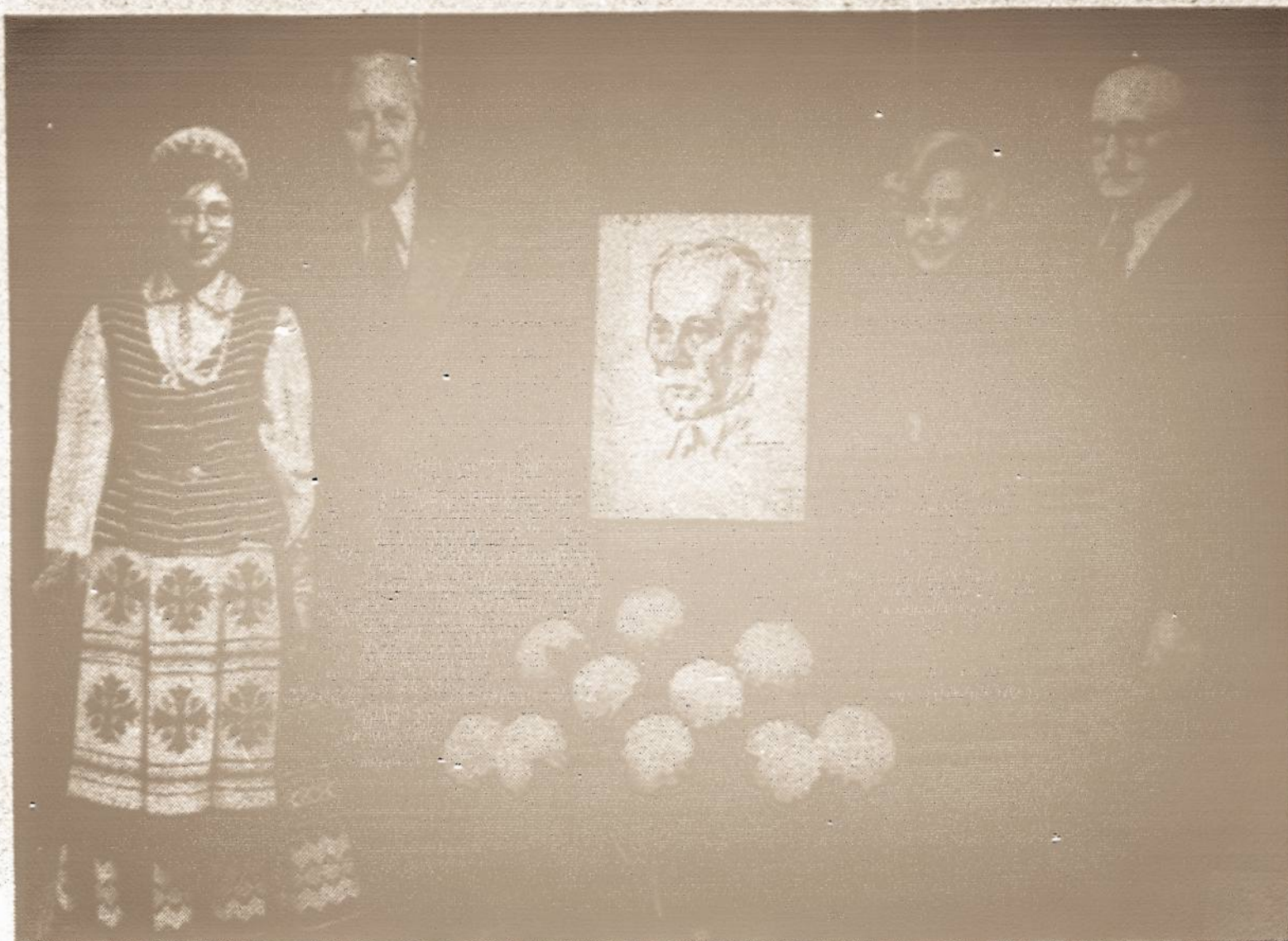
APOLINARAS SINKEVIČIUS GRĮŽTA Į LIETUVĄ

Apolinaras ir Zinaida Sinkevičiai vasario mėn. pradžioje išvyksta atgal į Lietuvą. Kadangi JAV-bės tebeprispažįsta 1918-1940 metų Lietuvos Valstybę, dabartiniai Lietuvos žurnalistai tegali atvykti kaip rusiškų laikraščių atstovai. Taip New Yorke dirbo Albertas Laurinčiukas, Robertas Žiugžda, o dabar Apolinaras Sinkevičius, kurio sutartis-kontraktas pasibaigė jau praėjusiais metais.

Dail. M. Dobužinskio scenovaizdis Turgenevo Mėnuo kaime, sukurtas 1919 m. išstatytas The Pierpont Morgan Library (36th St. ir Madison Ave., N. Y. C.) teatralų dailininkų parodoje pavadintoje "Four Centuries of Scenic Invention". Paroda tęsis iki vasario 2 d. Apie Dobužinskį rašoma, kad jis, kaip teatro dailininkas, dirbo Rusijoje, Europoje ir Amerikoje. Į Ameriką atvyko būdamas 64 metų ir čia sėkmingai reiškėsi iki savo mirties, sulaukęs 82 metų amžiaus.

Kario žurnalas sausio 26 d., sekmadienį, Kultūros židinyje rengia savo sukaktuvinį vakarą. Pradžią 4 val. Jau 20 metų, kai Karys leidžiamas New Yorke. Jį redaguoja Zigmas Raulinaitis. Minėjimą rengia ramovėnai - žurnalo leidėjai.

VI dailės paroda įvyksta New Yorke vasario 22-23 dienomis. Ją organizuoja Lietuvių Bendruomenės New Yorko apygardos valdyba. Parodai organizuoti sudarytas komitetas, kuriame yra Česlovas Janušas, Jonas Rūtenis, Paulius Jurkus ir LB apygardos pirm. Aleksandras Vakselis. Parodoje dalyvaujantys dailininkai galės išstatyti po penkis savo kūrinius. Už geriausius lietuviška tematika darbus LB New Yorko apygarda skiria 100 dol. premiją, o Elena Mickeliūnienė paskyrė 100 dol. premiją už tradicinio meno kūrinių. Ne-trukus bus sudarytos dvi komisijos, kurių pirmoji atrinks paveikslus ir pasirūpins jų sukabinimu, o antroji - jury komisija atrinks premijuotinus kūrinius. Parodoje dalyvauti kviečiami visi lietuviai dailininkai, nebūtinai newyorkiečiai.

Pagrindiniai programos atlikėjai Vaižganto klubo surengtame poeto Jono Aisčio minėjime iš k. į d.: programos pranešėja Birutė Vaičiūnaitė, Henrikas Kačinskas, Irena Veblaitienė ir Antanas Vaičiūlaitis.

JAV Rytinio pakraščio mokytojams

Antanas Masionis, Lituanistinių pakraščio mokyklų inspektorius Atlanto pakraštyje, pasitaręs su Švietimo tarybos pirmininku, pasiūlo

1. Pravesti savo apylinkėje bendromis jėgomis tikslią registraciją asmenų, kurie kada nors dirbo ar tebedirba švietimo-srityje, kad ir amerikietiškoje mokykloje ar kitokioje švietimo įstaigoje; įtraukti į šį skaičių taip pat universitetų ir kolegijų studentus, ypač tuos, kurie studijuoja pedagogiką ir baigę lituanistines mokyklas. Esą, galėtumėm įjungti net ir aukštesniųjų klasių lituanistinių mokyklų mokinius.

Toks rūpestingai sudarytas sąrašas, būtų kiekvienos apylinkės švietimo jėgų rezervas dabarčiai ir netolimai ateičiai, nes kuo toliau, tuo ši problema darysis sunkesnė ir sunkesnė.

2. Surenkti rytiniame Atlanto pakraštyje mokytojų studijų savaitę.

Dainavoje rengiamos mokytojų ir jaunimo studijų savaitės rytiečiams per toli, ir maža kas jomis pasinaudoja. Šiam reikalui ragina sudaryti iš minėto sąrašo ir iš šiuo metu mokyklose jau dirbančių mokytojų, antrą sąrašą, būtent, asmenų, kurie ateinančią vasarą galėtų ir norėtų dalyvauti mokytojų studijų savaitėje, jei ji būtų surengta sakykime, - Putname, kada nors apie birželio pabaigą ar liepos pradžią.

Ši antrąjį sąrašą jis norėtų gauti ne vėliau 1975 sausio 31 d., nes į studijų savaitės organizavimą įeitų ir vietos parinkimas, apgyvendinimas, maitinimas, programos sudarymas, ir lėšų telkimas. Jis prašo mokyklų vedėjus, tėvų komitetus. LB valdybas, ypač jų švietimo reikalų vedėjus, glaudžiai bendradarbiauti ir kuo greičiau reikalingas žinias surinkti. A. Masionio adresas: 10-14th Ave., Elmwood Park, N. J. 07407. Tel.: (201) 791-9483.

RICHMOND HILL, N. Y.

Richmond Hill, Queens apylinkėje vasario mėnesį atsidarys nauja miesto biblioteka - Lefferts Blvd. Branch Public Library, 103-40 Lefferts Blvd., prie Liberty Ave. stoties.

Knygyninke bus lietuviatė - p-lė Aldona Grab-Grabauskaitė. Ji uoliai darbuojasi lietuviškiems reikalams. Ji būtų labai dėkinga, jei kas gali aukoti lietuviškų knygų ar laikraščių apylinkės lietuviams pasiskaityti.

Ši nauja miesto biblioteka ne tik visuomenei leidžia nemokamai ja naudotis, bet ir susipažindina su laikraščiais ir žurnalais taip pat su redaktorais ir laikraščių bendradarbiais.

Helen Johnson

ŽAIDYNIŲ ŠVENTĖ BIRŽELIO 7

Pranas Gvildys, Rytų apygardos sporto vadovas siūlo surengti New Yorko ar jo apylinkėje lituanistinių mokyklų mokinių sporto ir įvairių žaidynių šventę, pramatytą birželio 7 d. Šiuo klausimu prašo rašyti: Pranas Gvildys, 93 Wheeling Ave., Staten Island, N. Y.

Vienybė, 1975 m. sausio 10 d

Dalis dalyvių ir programos atlikėjų Jono Aisčio minėjime, kurį gruodžio 14 d. Kultūros židinyje surengė Vaižganto klubas. Pagrindinę paskaitą skaitė Antanas Vaičiūlaitis iš Washingtono, Henrikas Kačinskas recitavo poeto eilėraščius, o Irena Veblaitienė ir Jonas Rūtenis paskaitė poeto bibliografiją. S. Narkėliūnaitės nuotr.